Tallinna Linna
Keskraamatukogu

Uudisleht

Ilmub 4 korda nädalas — igal **pühapäewal, teisipäewal, neljapäewal** ja **reedel.**

Toimetuse telefonid: 460-49 ja 427-18
Talituse telefonid: 460-48 ja 427-18.
Wäljaandja kabineti telefon 469-93, korteri telefon 431-84.
Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaewu 9.
Postkast 193. **Posti jooksew arwe nr. 29.**
Tarwitamata jäänud käsikirju alal ei hoita. Need saadetakse tagasi ainult siis, kui selleks postmark juure lisatud.

Kuulutamise hinnad:

Esiküljel 12 senti mm. weerul; tekstis kuul. kirjaga 12 s. mm. weerul; tekstis teksti kirjaga 15 s. mm. weerul; kuulutuse küljel 5 s. mm. weerul. Töö- ja korteri-otsimised ja -pakkumised — poole hinnaga.

Tellimise hinnad:

1 kuu — 85 s., 2 k. — 170 s., 3 k. — 250 s., 6 k. — 480 s., 12 k. — 940 s. Wöib tellida ka üksnord nädalas (reedene): 1 kuu — 25 s., 3 k. — 70 s., 6 k. — 140 s., 12 k. — 280 s. Tellimisi wötawad wastu kõik postiasutused ja tellimiste wastuwötjad. Wäljamaale tellimine poole kallim.

Kaasandeid poole hinnaga: „Uudislehe" tellijad saawad tellida kord nädalas ilmuwa „Jutulehe" 30 sendiga kuus, üks kord kuus ilmuwa ajakirja „Olioni" 20 sendiga kuus, kord nädalas ilmuwa „Eesti Mõistatuslehe" 30 sendiga kuus, kord nädalas ilmuwa „Wäike Raamatukogu Uudisjutud" 30 sendiga kuus. Põllumajanduse kuukirja „Uus Talu" 5-sendise juuremaksuga kuus — „Uudislehe" tellimisaja kestel.

Nr. 112 (1164). 9. aastak. Teisipäeval, 23. juulil 1935. Täna 12 külge. Hind 5 senti.

Sõjakuulutamine „uksetallajaile"

Eluõigus ainult tõelisele kunstile. – Isehakanud pintslimehed, kes kunsti nimel teevad äri

Kutseühingute ja tsunftide loomise ajastul tahab seda teed käia ka meie kunstnikkond. Lähemas tegewuskawas on ette nähtud kutseühingule wörduwa organisatsiooni loomine. Selle liikmeskonda kuuluwad ainult need maalikunstnikud, graafikud, skulptorid jne., kelle looming saab kõne alla tulla tõelise ja hinnatawa kunstina. Ainult kutseühingu liikmed on ametlikult tunnustatud kunstnikud.

Sellega ühenduses juhtiw kunstnikkond kawatseb ataaki n. n. „uksetallajate" wastu. Selle all mõeldakse isehakanud kunstnikke, kes publiku teadmatusega ja kunstitundmatusega opereerides kõikjal püüawad lewitada oma wähewäärtuslikku loomingut, millest oja tihtipeale on koguni wöltsitud. Asutusile ja juhtiwaile isikutele tahetakse ringkirjaliselt teatawaks teha kunstnike nimed, kelle looming wäärib tunnustust ja ühes sellega ka omandamist.

Seegi kawatsetud aktsioon on ühtlasi mõeldud kasuks meie publikule, ta kunstiliste teadmiste ja maitse arendamiseks. Et see on omajagu wajalik, seda näitab isehakanud kunstnike tegewus.

✶

Wöiks arwata, et see sõjanõu tuleb waid kunstnike kadedusest oma wäiksemate ametiwendade wastu, kes kipuwad wähendama nende sissetulekuid. Selles wäites wöib olla wähe õigust, aga ainult wähe. Õigem on aga teine wäide, et isehakanud meister oma wähewäärtusliku tööga toob kahju igale toodangu alale, olgu siis tegemist rätsepatega, kingsseppadega, käsitöölistega wöi kunstnikega.

Isehakanud kunstnikule ta loomingu wäärtusest tingituna loomulikult

on suletud näituse ukseid.

Seepärast ta käib majast majja, asutusest teise, pildide pamp kaenlas. Ja ebateadlikud inimesed eesti kunstnikke tunnetwad waid nende ametmeeste kui „elulähedasemate" järele. Hiljem pettununa kunstiagendi poolt kaela sokutatud tööst,

laieneb see pettumus ka tõelistele kunstnikele.

Kodanik ei külasta näitusi, ei teagi, et meil kunsti alal suudetakse pakkuda ka midagi paremat. Sellest siis tüdimus kunsti ja kunstiküsimuste wastu.

Isehakanud kunstnike seisukohast on mõistetaw, et nad oma kaubast tahawad saada lahti ja — raha. Wähem mõistetaw on aga meie inimeste asjatundmatus. Tihtipeale küllalt

autoriteetseid isikud ja asutused on lasknud endid sellistest kunstikaubitsejaist sisse wedada.

Neid on terwe rida, kelle tegewust nüüd kutseühingu loomisega, ametlike kunstnike tiitlite wäljajagamisega ja muuga tahetakse pidurdada. Liikuwa inimesena üks neist on Tallinnas küll kõige enam tuntud. Pikk, kuiwetanud, rõugearmiline,

piip hambus ja „kunstniku lips" kaelas.

Peale muu omalajal näitlejana katsetanud „Estonias" ja „Wanemuises".

Pintsliga töötamist harjutanud omal käel, aga kui oma maalidega kusagilt uksest sisse astub, siis on ta

„Pariisi akadeemia lõpetanud" wöi jällegi „kultuurkapitali stipendiaat",

— nii kuidas nõuab olukord. Näitustel tema töid pole kunagi nähtud. Selle kohta meie kunstnik ei jäta wastust wölgu: „Näitusele —? Niisuguse rämpsu hulka ma oma töid üldse ei wii!"

See piibuga mees oskas kaks aastat tagasi äri teha ka ühe meie

kodukaitse kõrgema juhi juures.

Garbo polegi ilus

Suur diiwa kodumaale jõudnult. Näolt pundub grimm.

Otsis selle ametmehe puhkuseajal maal üles ja sai temalt nõusoleku maali tellimiseks, mis pidi kujutama Kalewipoega ja Soome seppasid. Sai ka awansid ja korralduse, et honorar Tallinnas osaliselt wälja maksetakse.

Pilt walmis. Pole täpselt teada honorar; see oli 00 wöi 150 krooni. Kuid asutus pettus kohe pildi nägemisel. Raha aga oli juba wälja maksetud. Nüüd see

esinduslik maal esindab kapitagust. Seinale ei julgeta teda panna . . .

Wiimati piibuga mees käis ringi mitmes Tallinna suurwabrikus. Fotograaf kaasas. Laskis sellel pildistada wabriku sisemust, et kergem oleks walmistada ettewötteilt wälja nurutud tellimisi maalidele, mis peawad kujutama wabriku sisemust.

Riigiwanema portreesid sama kunstnik on müütanud tosinate wiisi.

Kõik postkaardi järele walmistatud söe- ja sangwiinjoonistused. Hinnaga 30—50 kr., on neid peale teiste ostnud ka muulaste juhtimisel olew suur kindlustusselts ning pooleldi muulastele kuuluw pank. Ka üks linnaasutus wabariigi aastapäewa järele maksis talle 100 kr. töö eest, mille kunstilist wäärtust ei saa mõõta kunsti mõõdupuuga.

Warem see härra tegutses

tsirkuses karrikaturistina.

Püüdis ringreisi teostada ka Rootsis, kuid see lõppenud wäljanaermisega Stokholmi kunstnike klubis.

Teise mehe nime märgime siin lihtsalt M. tähega. Õppis küll Peterburgis ühes kunstikoolis, kuid palju tulu sellest ei tulnud. Kord pääses Wanemuist kujutawa maaliga E. Kunstnike Liidu näitusele, kuid

arwustus ristis ta Wanemuise lodjawenelaseks.

Tööd on tal palju, elatab sellest kogu perekonna. Maalib talusid, wabrikuid, portreesid — kõike, millega aga kaubale saab. Wiimati hankinud ühelt „Estonia" näitlejalt tellimise — portreed selle surnud wanemaist. Maalib need päewapildi järele. Käib samuti ühe ukse tagant teise taha. Taiplikuna

arwustab eriti maalida wabrikuid, sest ärimehed on kunstis wöhiklikumad, taskult aga rikkamad.

Kolmas mees waheset pääseb ka näitusele. Aga seal näeme temalt peamiselt haiglaslikku erootikat kujastawaid maale, alasti naisi, jõhkraid worme ja jooni. Kaubamehena tegutseb peamiselt portreedega. Kuid neid näewad waid need heasüdamlikud, kes talle nõustunud poseerima. Kuid see kunstnik ühele Lõuna-Eesti maakolka kirikule on siiski

maalinud altaripildi.

Kui hea wöi halwa, seda laiemalt ei teata.

Järgneb rida teisi. R. ja W. on omalajal pisut õppinud Laipmani juures. Sellest igas majas tehakse trump, mis peab tunnustawalt märkima nende loomingu wäärtust. K., kes

tegutseb igapäewases elus klaasimaalijana,

harrastab samuti maalimist. Jällegi isehakanud mees, ilma koolita ja — oskusetaudeta. Kuid kõneoskus on imetlemiswäärne. Seetõttu ühele meie kunstfarwe wabrikule oskas 150 kr. eest kaubaks teha ühe wabrikut kujutawa maali. Muide olgu märgitud, et mõnigi eelloetletud pintsli käsitajaist on kasutanud selle

ettewötte omaniku wastutulelikkust ja ligemisearmastust

samalaadiliste maalide müügiga. Kui see nii edasi kestab, tollel wastutulelikul härral tekib küll peamurdmist, kus sellele maalide kollektsioonile ruumi leida . . .

Keskealine härra J. maalib algupärandeid, samuti kopeerib wene autoreid. Jällegi pildipambuga majast majja ja asutusest teise. Tarwitajaskond olewat üsna suur.

Weel käib Tallinnas ringi

siniste prillidega wanaprowa.

Omalajal õppinud Düsseldorfis ja Tallinnas korraldanud kursusi, kuid kas teiste kadeduse wöi millegi muu pärast näitustele oma töödega ei pääse. Hiljuti nähti teda ühes linnaasutuses, kaasas pilt, mis pidi kujutama linnawalitsuse juhtiwat tegelast.

„Kuidas, ei taha osta?! Nüüd kõik alluwad peawad ostma ülemuse pildi!"

püüdis ta ametnikke weenda olematus korralduses.

Traagiline kujuna tallab samuti majade ja asutuste treppe wanahärra P., kes omalajal siiski mõnda märkimiswäärset lõi eesti mütoloogia ainestikul. Kuid aastad ja läbielamused on laastawalt mõjunud sellele wanahärrale, ühtlasi ta loomingule.

Esitab fantastilisi maailmaparandamise kawasid ja ühtlasi kunstitöid,

milleks wahest on tindiga kummaliselt määritud paber. Aga leiab ka neid, kelle arusaamine kunstist ulatab ka nende tööde hindamiseni. Kahju ostjaist, kahju wanainimesest endast!

Riigi kunstikoolis õppinud E. töötab teise meetodiga. Maalib

päewapildi järele portree mõnest tuntud isikust.

Oma perekonna liige läheb pakkuma. Mõnikord ka „näkkab".

„Jookswa lindi" süsteemil töötab üks traagiline kuju meie kunstnike perest, keda loodus sündimisel ühest meelest ilma jätnud. Ta on ju pakkunud mõndagi hinnatawat, aga kui tahetakse elada ainult kunstist, tuleb käia ka uste taga! Siis ta maalibki

kümneid ja sadasid pilte roesõidust kaskede wahel kewadtalwel,

nagu neid pilte aastast-aastasse näeme kaupluste akendel. Maalimine, see käib nii, et ikka kümmekond papi wöi lõuenditükki kõrwuti reas. Kõigile tõmmatakse korraga peale lund kujutaw walge wärw, siis hobuse jaoks pruun jne. Sellise

„Fordi süsteemiga" walmib päewas kümneid pisimaale.

Saab nendelt nõuda kunstilist wäärtust?!

Kunstnik, kes tõeliselt seda nime wäärib, peab alandawaks ise oma töid pakkuma minna. Muidugi walmistab kunstikaubitsejaile meelehärma nende tegewuse pidurdamine. Kuid see on uue aja paratamatus. Kingsepalt nõutakse kutseoskust jalanõude tarwitajate huwides ning nüüd on kutseoskuse nõudmisega järjekorras jõutud kunstnikeni. Ja seda kunstitarwitajate huwides.

Hobusesabawargad Järwamaal

Järwamaa talupidajad on hädas hobusesabade warastega, kes öösel lõikawad maha põllule wöi heinamaale jäetud hobuste sabad.

Öö wastu 19. skp. lõigati maha Kirna wallas, Kirna asunduses elutsewa Joosep Wollmanni hobuse saba. Sama saatuse osaliseks langesid Wäätsa wallas, Ülejõe külas elutsewa Hans Roosmani, Otto Mathiesoni ja Wäätsa külas elutsewate Johannes Madisoni ning Karl Sombergi hobuste sabad.

Seni pole hobusesabawarastele weel jälile saadud.

„Uudisleht" tungib igasse tallu

KINO BI BA BO Viru 11 Tel. 468-50

Esietenduseks mitmekesine meelihaaravalt põnev ja huumorirohke eeskava!

I. Sylvia Sidney, Chester Morris, Boris Karlov j. t.

„Tugevam kui armastus"

Selles Paramounti awantüristlikes sensatsioonfilmis näitlejate meisterlik mäng ja põnew sisu haarawad külastajaid täielikult.

II. Dick ja Doff rav'misel

Huumorimehed esinewad nagu alati nalja ja naeruga.

III. Eesti Kultuurfilmi ringvaade nr. 24

1) Kopli tulekahi. 2) Kuninglikud pu'mad Stokholmis jne.

Wahtangowi teatris

Punane teater on õpetlik. — „Omad" ja „waenlased" lawal „Minu isa oli ka tööline"

Teater on tulwil pidulikust meeleolust wallutatud, intelligentsest ja terwist kiirgawast publikust. Teatrisaal on ilus, suur, publik erutatud, heas tujus. Ei jälgegi euroopalikust snobismist. Ülewal, all, esimestes ja wiimastes ridades — kõikjal on märgata pidulikke nägusid. Siin on insenere, töölisi, naisi, mitmesugustes sõjawäe- ja raudteelaste wormides.

Saal pimeneb, orkester hakkab mängima. Muusika kujutab sünget ilma ja üksildust. Eesriie awaneb. Pikkamisi, wäga pikkamisi muutub lawal walgeks. Seal on näha wäikest küngast; kõikjal walitseb hallus ja tühjus. Selles tühjuses ilmub horitsondil nähtawale üks lipp. Sümbool. Ja päris selgesti ütleb see lipp: selles tühjuses tahame meie ehitada. Lipp kaob. Nähtawale ilmuwad inimkogud. Kui pilwedega kaetud taewa poole tõusew lipp oli sümboolikš, siis näidatakse nüüd alasti tõelisust. Tulewad pagulased. Tuleb „parem seltskond", tuleb klass, kellele meie Euroopa kunstnikud „kunsti" ette teeme. Nii näewad nad wälja, just nii: sotsialismi waenlased ja kapitalistliku seltskonna alustoed. Kes nad on? Kulakud, preestrid, insenerid, kahjurid, wargad, kurjategijad, punase armee desertöörid, põhjaläinud boheemlased. On näha ülemist ja alumist kümmettuhandet, allilma ja kõrgemat seltskonda. Meil istukšid need kõik esimestes ridades. Teatris, suurtel galaetendustel, tantsu- ja kontsertsaalides oli see „kõrgem seltskond" kõikjal esikohal. Siin on ta ago kõrwale tõugatud, wäljapühitud.

Näidend on kaswatawa sisuga. Ta on kunstiteos, weel paremini öeldult, õpetlik kunstiteos. Ta ei õpeta mitte meid, pagulasi ja publikut, waid just eestkätt politilisi kaswatajaid. Ühes esimestest stseenidest näeme ja kuuleme seltsimehelikku jutuajamist politikaelu ja töölisgruppide juhi wahel. Mõlemad on head södurid parteis. Töölisgruppide ülem sõimab insenere-kahjureid ja arwab, et „need on meie waenlased". Jah — wastab politjuht humoorikalt — muidugi on nad meie waenlased, meie oleme nende wastu wõidelnud, neid karistanud — kas on nad sellest waimustatud?"

Kahekõne mõlema mehe wahel on meistritöö. See segu sõdurlikust distsipliinist ja seltsimehelikkusest, karmusest ja õrnusest, käskiwast toonist ja isiklikust soojusest, on wäljatöötatud wäga peenelt ja sarnaneb klassilise kirjanduse parimatele dialoogidele. Pilt pildi järele näidatakse nende suurte ja kardetawate meeste raskest elust. Tore on jälgida, kuidas inimesed ikka rohkem ja rohkem töösse sukelduwad, kuidas üks ja teine oma klaasi reedab ja töö juurde põgeneb. Esialgu teewad nad seda meeleheitest ja igawusest, lõpuks leiawad nad töötamisest suurt naudingut ja tunnewad rõõmu oma saawutustest. Wiletsamadki inimwrakid kerkiwad üles ja leiawad elule uue mõtte. Ja siis need wäikesed wahejuhtumid, traagilised ja koomilised, milledest läbi põimub ainult üks juhtmotiiw: sotsialistlik riik ehitab. Ta ei ehita mitte ainult riiki suureks ja wägewaks, waid ka inimesi.

Meie näidend, „Aristokraadid", jätkub. Seal on üks kõnelus ühe uhke, näiliselt parandamatu naiswarga ja rahuliku, walju ja isaliku politjuhi wahel. Naine on räpakas ja isemeelne. Lõpuks küsib temalt mees: „Kes oli teie isa?" — „Tööline," wastab naine. Wäikese pausi järele ütleb mees, nagu möödaminnes: „Ah, minu isa oli ka tööline." Sellest momendist peale wõib märgata, kuidas uhkes ja isemeelses naiswargas sünnib mingisugune muudatus. Järgmises stseenis ütleb ta wihaselt ja trotsiwalt: „Mida arwas ta sellega, et ütles: „minu isa oli ka tööline"?" Oh, ta teadis wäga hästi, mida mees sellega mõtles. Ja naine hakkas tumedalt aimama, kellele kuulub uus riik; et ta teeb kurja oma isale ja tema poegadele; ja sinna segunes weel natuke klassiaimdust, sest klassiteadwus on temast weel kaugel. Järgmises kõneluses lubab ta juba loobuda kuritegewusest ja lõpuks on sama Sonja töötawa naisgrupi juht. Kuid palju raskem on tema sõprade, geniaalse warga Kostja Kapitani ja inseneride-kahjurite ümberkaswatamine. Meie silmade ees lawastub pedagoogiline ümberkaswatamine, mis käsitatud geniaalselt.

Kes on Kostja? Tore poiss. Isemeelne ja lõbus wargapoiss, kes seisis kogu wana maailmaga sõjajalal. Tal oli tuhat elukutset. Ta kergendas rikaste härrade taskuid, rööwis tühjaks kalliskiwide kauplusi, oli joodik, elawa kaubaga kaupleja, mängija, bandiit — oli kõik see, milleks „hea" seltskond kaswatas oma lapsi. Kuidas sünnib temas metamorfoos? Ta on üks wiimaseid, kes hakkab tööle — kui see aga sünnib, siis juba „esmaklassiliselt". Teda haarab auahnus. Teda hakatakse pikkamisi usaldama ja ta tööind aina kaswab. Meie silmade ees puhkeb õitsele inimene! (Kostja osa mängimisel on näitleja Simonow suurepärane. Teda suudawad asendada kogu maailmas waid wähesed näitekunstnikud).

Paralleelselt eeltooduga käsitatakse inseneride-kahjurite elu. Ka neid waldab töötamisekirg ja alati ulatatakse inimestele abistawaid käsi, uusi wõimalusi. Suurepäraselt ja hästi läbitöötatult antakse näidendi kaudu edasi, kuidas inimesed pikkamööda õpiwad tundma tööd ja kui õnnelikud nad on, töötades ühiselt, üldise sihi eest.

Teatriõhtu, mis oli nagu suurepärane töösümfoonia, lõpeb. Ja palmidega kaetud taewa wõlwile ilmub näidendi alul näidatud lipp. Sümbool: Ja — nende raskuste ja takistustega ehitame meie sotsialistlikku riiki.

Ja siis wäljutakse teatrist — juureõppimult ja õnnelikult. — Südamlik tänu, tore Wahtangowi teater.

Lõppes 100-aastane sõda

Ameerika ühendriikide walitsuse ja Floriida osariigis elutsewate indiaanlaste wahel sõlmiti ja kirjutati neil päewil alla rahulepingule, millega lõppes sõjaline seisukord, mis kestnud 100 aastat. Selle dokumendi allakirjutamisega lõpeb Ameerika romantilise minewiku wiimane episood.

Floriida indiaanlased ei olnud ametlikult seni weel ärawõidetud. Alul nad warjasid endid Floriida peaaegu läbitungimatuis soodes, hiljem aga jäeti nad rahule.

Floriida indiaanlaste suguharu loeti omal ajal kõige kardetawamaks. Sewilla arhiiwides on säilinud dokumendid, millistes üksikasjaliselt kirjeldatakse sõjaka suguharu suhteid hispaania maadewallutajatega. Indiaanlased tapsid wangid, tungisid hispaanlaste laewade ja asunduste kallale.

Kuid sellest hoolimata õnnestus hispaania kuberneril sõlmida punanahkadega rahu, mille tagajärjel pool Floriidast läks Hispaania waldusse, ja 16. aastasajal maeti „sõjakirwes" maa sisse.

Aga kui Floriida läks Ameerika ühendriikide kätte, siis indiaanlased ei tunnustanud uut wõimu. Läbirääkimiste järele, mis punanahkade ja walitsuse wahel kestsid aastakümneid, kaewati 1835. a. maa seest wälja „sõjakirwes" ja Põhja-Ameerika ühendriikidele kuulutati sõda. Washingtonis kutsus see esile lõbusa naerupurske. Kuid Floriida indiaanlased loobusid ameeriklastega igasugusest läbikäimisest, suhtudes neile „kui sõdiwale poolele ja sõdiwa poole kodanikele".

Sarnane sõjaseisukord kestis sada aastat. Praegune president Roosevelt hakkas indiaanlaste suhtes ajama wäga leplikku ja sõbralikku politikat, astudes läbirääkimistesse Floriida punanahkadega. Neid meelitati saatkonda saatma Washingtoni. Washingtonis wõeti saatkond wastu suurte auawaldustega. Astus kokku „rahukonwerents", kus ameerika walitsust esindasid kaks ministrit.

Rahukonwerents lõppes rahulepingu allakirjutamisega, mille järele punanahkade delegatsioon sõitis tagasi Floriidasse, kus kogu suguharu rõõmuhõisetel „sõjakirwes" uuesti — ja seekord igaweseks — maa sisse maeti.

Ameerika walitsus andis Floriida indiaanlastele uued wiljarikkad asundusmaa-alad ja wõimaldas neile, nagu teistelegi indiaanisuguharudele, kasuliku ja pikaajalise krediidi majanduselu edukale järjele seadmiseks.

Politseiinspektor A. Liit on koostanud seitse käsku kodanikele, mille täitmine hõlbustab kurjategijate jälitamist ja kuritegude wältimist. Need käsud on järgmised: 1. Teata kuriteost viibimata politseile! Hoia kuriteopaik politsei tulekuni puutumata! 3. Teata viibimata politseile igast oma tähelepanekust, mis on või näib ühenduses olevat mõnesuguse kuriteoga! 4. Pea aru, kus ja kuidas hoida oma vara, ja hoolitse, et hoiupaigad oleksid hästi kindlustatud! 5. Hoia silmad ja kõrvad alati valvel, eriti rahvahulgas ja reisil! 6. Ära osta põrsast kotis ja pea meeles, et kõik pole kuld, mis hiilgab! 7. Soovita eelmisi nõuandeid ka oma kodukondseile, sõpradele ja tuttavaile!

„Gloria Palace"

Suur kahekordne eeskava! Esimest korda Tallinnas!

Grandioosne vene helifilm „Sovkino" toodang

Kaks ookeani

Jäälõhkuja „Aleksander Sibirjakowi" sõit läbi Arktise ilma.

Huwitawad üleswõtted loodusest, wene muusika ja laulud.

Uneta ööd

Suurepärane lõbus komöödia-farss. Peaosis: Stanley Lupino ja Polly Walker.

Esietenduskino „MODERN" Suur Tartu m. 4 Telefon 304-66.

Suur kahekordne eeskava! Esimest korda Tallinnas!

Film tulwil haarawaid saladuslikke sündmusi.

Edgar Wallace'i sensatsiooniline romaan filmis

Sinise toa saladus

Peaosades saksa parimad jõud Theodor Loos, Else Elster, Hans Adalbert v. Schlettov j. t.

2) Bing Grosby ja Miriam Hopkins hiilgawas „Paramount'i" muusikalises filmromaanis „Elu uim"

Algus ärip. kl. 6, pühap. kl. 4. Kassa awatud 1/2 tundi warem.

„Ars" Paldiski m. 19.

Täna haruldaselt põnevad suurfilmid!

„Enne äikest" (Sarajevo veretöö)

Haarav suurfilm kohutava maailmasõja algpäevilt. Peaosades tuntud Kay Francis ja Nils Asther.

„KÕRVEVENNAD"

Ilmakuulsad triki- ja naljameistrid Dick ja Doff oma enneolematute naljadega.

Kino „AMOR". Harju 38, kõnetr. 443-83

Parim kahekordne eeskava!

Peaosades: WILLY FORST ja PAULA WESSELY filmis „Maskeraad"

2) „Helide pöörises" Parim rewüüfilm, kuulsate ameerika näitlejatega.

KINO „Forum" Narva mnt. 13. Tel. 301-67.

1) Claudette Colbert ja Clark Gable suurepärases armastusromaanis „See juhtus ühel ööl"

2) Kuulus kammerlaulja Marcel Wittrich parimas helifilmis „Võluvad armastuslaulud"

Kino „Kungla" V. Pärnu mnt. 31. Algus kell 5, pühap. kell 1.

Suurepäraline kahekordne eeskava

„Armu-unelmad"

Suurepärane armastuseromaan 12 jaos täis muusikat, laulu, tantsu, harukordselt tempoküllane sisu. Peaosis Marion Davies.

2) „30 päeva printsess" Helifilm 10 jaos. Peaosis Silvia Sidney.

Kinoteater „SKALA" Vabriku t. 8. Algus kell 5. pühap. kell 1.

Suur harukordne kahekordne eeskawa.

Haaraw eludraama merimeeste elust ja wiletsusest

Sadama ingel Peaosas Victor Mc Laglen.

II. Film, mis niipea ei unune „Võidab armastus"

Peaosas Robert Montgomery ja Nora Gregor.

KINO „Orion" Paldiski mnt. 25. Algus kl. 5. pühap. kl. 2.

Suur kahekordne eeskava.

Publiku lemmik Clive Brook ja sharmantne Diana Wynyard unustamatus saksakeelses suurfilmis „Cavalcade"

2) „Valss sinule" Elegantne heliopereti tulwil muusikat, laulu, huumorit... Peaosades: Camilla Horn, Louis Graveure, Adele Sandrock, Theo Lingen ja Heinz Rühmann.

KINO „Saturn" Puuvilja tän. 2.

Suurepärane kahekordne suurfilmide eeskawa.

1) Janet Gaynor ja Charles Farrell hingelises draamas Hinge hüüd.

2) Gene Raymond ja Loretta Young suurfilmis Inimesed ja loomad.

Käsmus otsitakse kulda septembri lõpuni

Enne traaliti põhjast lõunasse, nüüd idast läände. — Kapten Malmborg saabus Rootsist uute juhtnöõridega. — Laewad hukkusid Kunda pool? — Kullalaewastiku kaptenite uurimisreis Narwa-Jõesuhu. 1927. a. kullaotsija waikib. — „Uudislehe" toimetajat karistati kullalaewadel käimise eest 1 kr.

Mohni, 23. juulil. Rootsi pääste-laewad „Fritjof", „Harald" ja „Birger", mis saabusid Tallinnast wärske prowiandi ja sütekoormaga möödunud esmaspäewal Käsmu lahte, jatkawad usinast oletatawate Käsmu kullalaewade otsimist. Rootsi laewad on igapäew, wäljaarwatud eile, mil meri oli tormine ja sundis „kullalaewastikku" Käsmu lahes tuulewarju otsima, traalimistööga kibedasti ametis. Traalimist sooritatakse ikkagi weel Lobineeme maanina kohal, sealt, kus seda alustatigi. Alul traaliti põhjast lõunasse, kuna nüüd weetakse traalimisköit lääne-ida suunas. Rootslased teewad oma töö põhjalikult, et pärast ei waewaks küdametunnistus, ehk traalisime mõne koha liig pealiskaudselt ja wõib olla seal peituski kalli koormaga kullalaew.

„Fritjof'i" tuuker on mitmel korral traalimisköie kinni jäädes merepõhjas käinud, kuid iga kord on ta laewapardale tagasi tulles uudishimulikule laewameeskonnale teatanud kurwalt: „Oli kiwi ja muud midagi."

Ümbruskonna rahwas teeb kullaotsijate kulul nalja — neid ei wõta keegi tõsiselt. Möödunud nädalal möödus Wiinistu rannast ja Mohni tuletornist suur praam ja liikus kaugel merel paistwate kullalaewade suunas. Rannarahwa seas pääses kohe liikwele jutt, et kullalaew olewat leitud ja nüüd mindud praamiga kulda ära tooma. Paljud uskusid seda juttu seni, kuni selgus tõde. Keegi naljahammas oli kullalaewadest möödunwa praami tulul kullaleiu loo walmis sepitsenud.

*

Möödunud esmaspäewal, kullalaewastiku Tallinnast wäljumisel seletasid laewamehd, et nüüd sõidawad nad wälja kuuks ajaks, neile olewat tehtud korraldus, traalimistöid jatkata kuni augusti lõpuni. Kui seni kulda ei leita, sõidawad laewad Tallinna ja jääwad siin ootama uusi korraldusi.

Laewade Tallinnast wäljumisel läks „Fritjof'i" pardale kapten Karl Malmborg — kullalaewastiku juht, Göteborgi päästeseltsi direktor, — kes wahepeal käis Rootsis saamas uusi instruktsioone. Kapten Malmborg awaldas, et oletatawasti jatkatakse traalimist septembri lõpuni, kui ilmastiku olud aga lubawad. Kui sügiseks kulda ei leita, siis lüüakse Käsmu kulla peale käega ja ei tulda seda enam otsima. Nii pikaajalise ja põhjaliku otsimise järele olewat selge, et Käsmu lahes pole hukkunud ühtegi kullalaadungiga laewa ja jutud neist on legendid.

Rootslased on pannud käima kõik rattad, et hukkunud kullalaewade kohta hankida täiendawaid andmeid. Seni pole nad aga, peale mõningate kuulujuttude, millegiga oma teadmiste tagawara kullalaewade asukoha suhtes suutnud täiendada. Üks Käsmu wanamees oli rootslastele rääkinud, et Liibawi kullalaewad pole hukkunud Lobineeme kohal, waid rohkem Kunda poole. Rootslased aga ei wõtnud wanamehe juttu tõsiselt ja jatkawad traalimist endiselt Lobineeme maanina kohal.

Paar nädalat tagasi käisid Rootsi pääste-laewade kaptenid autol Narwa-Jõesuus, kus elab üks neist meestest, kes 1927. a. wõttis osa kullalaewade otsimisest. Tolle mehe nimi on Martin Konga. Laewamees aga mingil põhjusel keeldus rootslastele admeid andmast. Wõib olla kawatseb ta tulewikus ise legendiliste Liibawi kullalaewade otsimisele asuda ja seepärast eelistab praegu waikimist.

*

„Uudislehe" toimetuse liiget Karl Arro't, kes pühapäewal, 26. mail toimetuse ülesandel käis Käsmu lahes Rootsi „kullalaewadel", karistati nüüd tollinõukogu otsusega 1-kroonise rahatrahwiga. Leiti, et lehemees oli eksinud tolliseaduse § 56 wastu, mis keelab wõõraste riikide laewadele minemise.

Käsmu lahes, kus peatub Rootsi kullalaewastik, tolliametit ei ole. Lehemehel oli aga nii kibe rutt, et ta ei saanud mahti Loksa tolliametilt laewadele minekuks luba küsida ja sõitis esimesel soodsal juhusel „Fritjof'i" pardale. Protokolli toimetuse liikmele Arro'le koostasid Wõru raiooni piiriwalwurid, kes tabasid lehemehe sel hetkel, mil Rootsi madrused ta paadiga maale tagasi kiiüditasid.

Värske „Eesti Mõistatusleht"

kaunis, pildirohke, heal paberil, paljude huvitavate mõistatustega, rahuldab isegi kõige nõndikuma lahendaja.

AUHINDU:

firmalt **Verner Mehks,** Tallinnas, Vene 19

Suur karp „Nivea" kreemi,

suure populaarsuse võitnud

sõjamäng,

daami supelmüts.

Nõmme parimalt fotoateljeelt **V. Kõdar,** Nõmme, Kõrve 11

tasuta foto võimalus.

Ekrave liidult priipääsmeid

Eesti-Läti-Poola kerge-õõstiku maavõistlusele.

Rohkesti mitmesugust kirjandust, priipääsmeid ja palju muud

Klaun Leks sängitati maamulda

Artistid matsid oma kaasvõitleja

Omaksed ja sõbrad Leksi haua ääres

Klaun Leksi nimi on tuntud üle maa, nii et asjata on rääkida, kes ta oli. Ei ole enam klaun Leksi, näitlejat, kes oma naljadega oli meile üheks Duurowiks. Tema pilkenooled tungisid inimajudesse suurema mõjuga, äratasid inimestes arwustamis- ja otsustamiswõimet igasuguste olukordade suhtes.

Leks leidis õnnetut surma autokatastroofil Soomes.

Näis esialgu, et ta pörm maetaksegi Soomes, sest Leks oli üks neid rahwainimesi, kellel ei ole sugulasi. Ent „Suomen Tivoli" omanik Sarjola saatis Leksi pörmu kuni Helsingini. Ta oli walmis ka saatma Tallinnani, kuid Leksi abikaasa isa, kellega Leksi abikaasa enam läbi ei käi, rikkus selle Soome artistidepidaja wastutuleku. Nõudis Sarjolalt suure summa, et tuua Leksi pörmu Eestisse, kümme korda suurema, kui wajalik. Et tal on keegi tuttaw ja see toob mootorpaadiga Leksi pörmu siia. Direktor Sarjola wastas siis, et kes kindlustab, et Leksi pörm ei upu. Nähes Leksi naiseisalt häiriwalt ülbet kohtlemist (dir. Sarjola sõitis Leksi surma puhul Eestisse) loobus Leksi pörmu saatmisest Helsingist Tallinna. Ent wähe on selliseid direktoreid kui Sarjola. Puusärk, mis oli ilusamaid, mida Tallinnas üldse nähtud, oli tema poolt, ja ei olnud tal ka wäike kulu maata Leksi pörm Porist Helsingi, maa mõõdu nelisada kilomeetrit.

Helsingist Eestisse tõid ja korraldasid matuse artistid. Ei üksi sugulane ilmunud nähtawale, wälja arwatud Leksi õde Liisa.

Matuse Leksile korraldasid wanad artistid. Nii et pärjakandjatestki tuli puudus. Nooremad waatasid üksköiselt eemal. Palju neidki, kellele Leks oli muretsenud tööd.

Ent Leksi matused olid suuremaid rahwahulga poolest. Wähe on sadamas olnud nii palju ootajaid, kui Leksi pörmu saabumise puhul. Ja kui sõitis sisse „Ebba Munk", käis kahin läbi rahwa, et Leksi pörmu polegi laewal, sest laewal oli unustatud lasta lipp poolwardasse. Poolwardasse lasti lipp alles sadamas pärast märkust.

Puusärgi laewast mahatoomisel mängis koraali „Empire Tivoli" orkester. Ja muusika saatis leinamarssidega Leksi pörmu kuni Russalka ausambani.

Ees kanti wabadussõjast osawõtu mälestusmärki ja Georgi risti. Pärgi oli kaheksa. Leinarong peatus „Empire Tivoli" ees, kus olid olnud omalajal tsirkused ja Leks neis esinenud, ja „Grand Marine'i" ees, kus Leks esmakordselt esinenud klaunina.

Hauateenistuse pidas õpetaja Hasselbladt. Laululehtedelt lauldi koraale, mida oli pühendamud Leksile ta kauaaegne lauwakaaslane Saar.

Loorberipärja kalmule asetas artistide poolt Saar (Ints), pidades lühikese kõne, millest enama osa sõnu neelas ära kurbus oma kolleegi pärast. Teisena asetas pärja „Empire Tivoli" poolt Jertwan. Paul Kuusik rääkis Soome Tivoli nimel. Direktor Sarjola poolt asetas pärja Saar ja lõpul ka enda ja abikaasa poolt. Maks jäi Soomes Leksi surma tõttu partnerita, ka tema poolt oli pärg, mille asetas südamlikult rääkides Leksi kalmule Maksi poeg.

Artistide esindaja rõhutas kalmul, et Leksil on jatkunud südant kõigile, ja et ei oleks see raske, kui need, kes leidnud meelelahutust Leksi naljadest, aitaksid artistidel püstitada Leksile wäärilise mälestusmärgi, et ka ta monumendi kiwine nägu hingaks kõigile sellist südamlikku soojust, kui Leks oma eluajal isiklikult.

Raske oli kõigil lahkuda Leksi ilmsilmnägemata ja käeandmata. Ta poeg kukkus nutma, et ärge hakake ajama isale peale mulda. Wäike tütreke aga ei tajunud filmapilgu tõsidust, ta jäi ikka ootama, et isa tuleb laupäewal Soomest ja toob talle apelsini. Tal oli lillekimp wisata isale hauda. Ja nii korralikuks, kui oli õpetanud teda Leks, sõnas tütreke, wisates hauda lillekimbu:

„Ma wõtan paberi ümbert ära."

Leksi abikaasa matusel ei olnud. Ta peab Pori linnahaiglas weel weetma nädalaid, sest autokatastroofil, kus leidis surma Leks, murdus tal puusaluu.

Lõputs peab ütlema, et nii ilusat matust, kui Leksil, ei ole olnud artistide peres pärast Narsoni surma.

Kulla kiilgus kustub

Uus kullamaa — Filipiinid

Maa, kus mäed on kullast

Uusim kullaotsimise koht on viimasel ajal Filipiinid. Luzoni saar kubiseb õnneotsijaist. Saarekese pealinnas Manilas leidub inimesi,

kes lühikese ajaga on suutnud koguda aukartustäratava varanduse.

Kullaotsimine on siiski kõike muud kui hädaohutu üritus. Luzoni saare päriselanikud, n.n. igorotid, peavad kulda pühaks, kuna see pidada olema nende peajumala „Lumavigi" kehastunud vaim. Igorotid kannavad ise suuri kuldehteid puhtaimast kullast, kuid kaitsevad ühtlasi oma kulla asukohti võõraste ründajate eest.

Üldiselt on igorotid rahuarmastav rahvas, kes saab peaelatise riisikasvatusest. Kulla suhtes kaob aga nende rahuarmastus ja nad asuvad selle kaitsele erilise kunstiga, millest tingituna nad on saanud nimetuse „peakütid". Selle oskuse on igorotid pärinud aastasadade kestes oma esivanemailt.

Kullanäljastest välismaalasist koosnevad ekspeditsioonid said hirmsa saatuse osaliseks:

neid rünnati, vangistati ja tehti peajagu lühemaks. Ei olnud abi ka karistussalkadest, kes vangistasid igorottide pealikud ja püüdsid neilt saada teateid kulla asukohatade üle. Lõppeks keelasid Ameerika ametvõimud kullaotsimise ära igorottide alal mägedes. Kuid sellestki oli vähe kasu. Oldi sunnitud tarvitama politsei abi,

valati verd mõlemil pool kuni lõppeks astuti läbirääkimistesse. Nende tulemusena anti vahvaile igorottidele, kes võitlesid relvastatuna ainult kilbi, kirve ja odaga, ainuvalitsus mõnede alade üle.

Luzoni mäed on tõepoolest kuldatäis.

1934. a. novembrikuus saadi ühest ainsast kaevandusest üle poole miljoni kulldollari.

Filipiinide saared vallutati 1898. a. Ameerika poolt. Viimasel ajal on ameeriklased avaldanud seisukohti, et nad lähemail aastail annavad filipiinidele õiguse, rahvahääletuse kaudu otsustada oma saatuse üle. Filipiinide vastu tunneb Ameerika kõrval huvi ka Jaapan.

Ahoi!

Ilmus ajakirjanike lustakas suwealbum.

Ilmus Eesti Ajakirjanike Liidu läbisuwine ja lustakas-huwitaw suwealbum „Ahoi". See on pildirikkaim album, mis meil kunagi ilmunud, sarnanedes selles mõttes täiel määral wälismaa magasinidele. Albumi teksti osas onsuwiseid jutte ja wärsse meie tuntumailt nimedelt ajakirjanike peres, nagu Balder Jaanilt, Salmi-Jaagult, Ewald Jalakalt, Mikk Aadult, Edi Tähelt, Mai Kai Westlolt ja teistelt, peale selle rikkalikult illustreeritud kirjutusi purjespordist, suwitamisest wanal ajal, kummalisest kalapüügist Wagulal, kuidas Käsmu kehwadest kaluritest said laewaomanikud jne. Heaks ajawiiteks reisil wõi rannal on albumis toodud hulk mõistatusi.

Eestis sureb ig. aasta keskmiselt 16.000 inimest. Surmapõhjusena on 28 protsendiga esikohal parasitaarsed haigused, kaasa arvatud tiisikus. Sellele järgnevad 22 protsendiga vereringe-elundite haigused ja vähk ning teised kasvajad (16 protsendiga) ning erkkonna ja meelte-elundite haigused — 14 prots. Maal suuremaks surmapõhjuseks 35-protsendiga on raukusnõtrus. Enesetapmisi tuleb aasta kohta umbes 250, kuna õnnetusjuhtumiste läbi aasta jooksul saab surma keskmiselt 400 inimest.

Uudisleht

23. juulil 1935. a.

Saksa eeskuju läbikukkumine

Samal ajal kui meil pidevalt juttu tehakse üliõpilaskonna sisemise elu ja üliõpilasorganisatsioonide ümberkujundamise vajadusest, on see ümberkujundamine Saksamaal juba ammugi käimas. Rahvussotsialistlik üliõpilasliit juhib aktsiooni „ülikoolide vallutamise“ lööksõna all. Selliseid vallutamisi ja ümberkujundamisi on Saksamaa varemaltki läbi elanud, kuid nüüdse aktsiooni põhjused tunduvad sügavamal peituvat. Viimastel semestritel on operatsioon laiades üliõpilashulkades leidnud soodsa kõlapinna, avaldudes spontaansetes protestides ja väljaastumistes. Saksa üliõpilane ei taha rahvussotsialistlikku ülesehitamistööd enam aktiivsena kaasa teha. Selle tõenduseks on Berliini üliõpilasringkonna juhi, kes sellele kohale määratud partei usaldusmehena, etteheide kõigile Berliini ülikoolidele

„On imestatav, et just haritlastel jätkub märksa vähem arusaamist ja vaimustust Adolf Hitleri valitsuse edusammudest, kui lihtsail töölistel. Üliõpilased protesteerivad vanade professorite õpetuse ja käitumise vastu. Kuid hädoht, mis tekib sellest, et noor üliõpilaslik generatsioon üksmeelsena ja aktiivsena ei taha suhtuda juhi ideedesse, on tuhat korda suurem vanade professorite hädaohust.”

Ometi Saksamaal algul oli kõik teisiti. Nooruslik üliõpilaskond elas kaasa Hitleri reformidele. Üliõpilased moodustasid ustavaid lööksalke, nad olid rahvussotsialistliku liikumise agarad funktsionäärid, nagu ka Horst Wessel sellisena on tõusnud rahvussotsialistliku liikumise eest langenud sangarite kuldnimestikku.

Kuid peatselt üliõpilased politorganitest tõmbusid tagasi korporatsioonidesse, osutamata mingisugust aktiivsust. See oli opositsioon „passiivse vastupanu“ sildi all. Järeldusena valitsus asus korporatsioone likvideerima. Ka rahvussotsialistlikku üliõpilasliitu tabas sama saatus nagu SA-d. Kui politiline organisatsioon, määrati ka see likvideerimisele; vormiliselt liit küll püsib, kuid temalt on võetud politiline iseseisvus ja mõjuvõim. Iga liidu alaüksus kuulub partei usaldusmehe juhtimisele.

Saksa üliõpilaskonna tagasitõmbumise põhjused politilisest aktiivsusest? Aeg näitas, et ka rahvussotsialism majanduskriisi põdevas maailmas ei suuda teha imet. Üliõpilaste väljavaated õpitava elukutse alal ei paranenud ka juudisoost arstide ja advokaatide tegevusvõimaluste piiramise arvel kuigi nimetamisväärselt. Politiseerimine koormas ja raskendas õppetööd. Ning militariseerimine, mida praegugi tahetakse teostada sõjaliste õppuste korraldamisega ning üliõpilas-lööksalkade loomisega, riisub stuudiumist jäänud „akadeemilise vabaduse“, nõuab aega, jõudu ja raha.

Seega korporatsioonide opositsioon parteile algul ei olnud opositsioon ega võitlus otseselt rahvussotsialismi vastu. Üliõpilane tahtis olla eelkõige oma töösse kiindunud akadeemiline kodanik, mitte aga löökrühmlane rahvussotsialistliku lipu all. Hitlerile paljuloodetud nooruse passiivsus ei meeldinud. Ta asus üliõpilaselu korporatsioonide likvideerimisega oma meelepäraselt ümber looma. Tagajärg — üliõpilase parteiline passiivsus asendus juba opositsiooniga partei vastu.

Ekslik arvata, nagu poleks meil kavatsetava ümberkorralduse puhul Saksamaalt midagi õppida. Eelkõige püüdkem hoiduda vihma käest räästa alla sattumisest. Meil nõutakse mõnelt poolt korporatsioonide kui saksa vanavara kaotamist ning mõned sellised nõudjad peale muu soovitavad sõjalise õppuse teostamist korporatsioonides. Aga eks see nõue märgi veel suuremat kiindumist Saksa eeskujudesse — teeme kõik järele, mida teeb Saksamaa, ainult selle vahega, et baltlas-parunliku vahetame hitlerlikuga!

Saksamaa tulemused aga sunnivad meelde tuletama ridu, millised „Uudislehe“ eelmises numbris kirjutatud: „Aga kõik, mis võiks korda saata, oleks üliõpilaskonna enese teha. — Need algatused kasvagu välja üliõpilaskonnast enesest —.”

Diiva argielu

Mae Westi vabaduseta vaba aeg. — Tüülitajad igal sammul. — „Sellist tahaks näha . . .“

Mae Westi tähelepanuväärivaimaks omaduseks on, et ta üldse aega leiab esineda filmis ja toota filmikäsikirju, sest too blond naine on eraelus veel rohkem koormatud kui ateljees töötades. Mõningate päevade eest lõpetas Mae West oma viimase filmi (Goin' To Town) ning on nüüd vaba — s. t. õiendab neid asju ja asjakesi, mis viimase kuue nädala vältel (nii kaua kestsid ülesvõtted tema uue filmi jaoks) on kuhjunud.

Kui Mae West on filmitööst vaba, algab tema päev kell 9 hommikul. Sel kellaajal klopib toatüdruk uksele ja äratab staari. Mae noorem vend Jack ootab tähtsate uudistega. Pealegi laseb ta öelda, et ta ootab juba terve tunni, et ta tahab sõita oma kuulsa õega ratsutama ja et hobused ähvardavad surra ootamisest tingitud igavuse kätte. Ja kõige lõpuks — ta loodab Maed lõunaks kindlasti näha.

„Selle üle me kõneleme homme õhtul!” hüüab Mae talle ukseprao vahelt. Vennake eemaldub urisedes . . .

„Peale hommikusööki ootab teid manager,” teatab toaneitsi. Mae laseb endale eine serveerida voodisse, ning palub manageri sisse. Mees tuleb, ahmib paar korda astmahaige kombel õhku ja kõneleb, et ta olevat saanud staarile osa suurde raadio-ettekandesse. Mael polevat vaja minna esinemiseks ringhäälingusse Ta võivat enda jutu kõnelda ka kaabli kaudu. „Ei,” ütleb Mae kahe võileiva vaheajal. „Ma ei vaja ka kaabli kaudu . . .”

Mae neelab kakaod ja keeksi. Seks on tal aega vaevalt paar minutit, sest juba heliseb telefon. Härra William Le Baron, Paramounti direktor, räägib. Tal on uus tähelepanuväärivaim käsikiri Mae Westile. „Saatke siia!” ütleb Mae. „Loen teda peale lõunat . . .”

Mae libiseb oma lõhnavasse hommikukleiti — täpselt õigel ajal, sest juba ilmub arhitekt, kes sisustas staari uue „bungalow”. Temaga kaasas on arhitektuurmagasini väljaandja ning fotoreporter. Nad tahavad teha mõned võtted Mae eraelust. Mae kamina ees, Mae vannitoas, Mae klaverit mängimas. Mae nõustub: ollakse sellekorra lady, et protestida.

Tuleb Mae Westi öde. Kuis oleks ühe väikese väljasõiduga? „Ei tule kahjuks kõne alla,” vastab Mae. „Mul on kohtamine juuksuriga ja peale lõunat lugeda käsikiri. Võta mu auto ja sõida üksi!” Õekese lahkumist ei märkagi, sest samal momendil helisevad kaks telefoni — kaks neist kolmest, mille kaudu Mae laseb end piinata. Mae kõneleb mõlemi telefoniga korraga. Lubab fotograafile tulla õhtuks ateljeesse, samal ajal anda ka teisele tülitajale — reporterile — intervjuu. Nii on needki kaks rahustatud.

Ilmub haletsemisväärse välimusega indiviid tervitades Maed kohmaka tuttavlikkusega. Diiva ulatab kümnedollarilise ja laseb toatüdrukul mehe juhatada kööki. Nõutult vaatavale fotomehele avaldab staar: „Vaene kurat. Tema ja minu isa olid kolleegid. Tahaksin talle meelsasti leida koha . . .” Tuleb post. Mae sorteerib uskumatu osavusega kirjad kategooriaisse: 1) angezhement-kirjavahetus, 2) isiklikud kirjad, 3) abipalved, 4) autogrammid. Naissekretär stenografeerib otsekohe vastused. Autogramme annab Mae keskmiselt viiskümmend minutis . . .

Kell üks trügivad eestubades ja salongides külalised: sõbrad, ärimehed, sugulased. Mae põgeneb buduaari, kus külalised teda ükshaaval ründavad. Kellelgi juveliiril on valik väga keni kalliskive. Mae on ebausklik ja annab pool tundi selgeltnägijale. Edasi tulevad magasinide agendid, ajalehemehed, päevapiltnikud. Nii kestab see kuni kella viieni. Siis helistab Jack. Ta tahtvat tuua üles ühe sõbra kes ei taha Ameerikast lahkuda Maed nägemata.

„Too ta üles!” hüüab Mae. „Sellist ei näe ma iga päev . . .!”

Huvimatk Haapsalu meeslaulupäevale

Kõigepealt olgu mainitud, et tänavu ükski väljapaistvam lauluparaad pole möödunud vihmata. Nii ei jäänud kastmata ka Haapsalu meeslaulupäev. Viimasel puhul aga see asjaolu ei tekitanud põhjalikumaid pahandusi. Meeslaulupäeva ennast võib aineliselt lugeda kõigiti kordaläinuks. Rahvast oli Haapsalus õige rohkesti ja publikut ettekannetele kogunes hulgaliselt. Igatahes müüdi läbi kõik pääsmed ning võeti lisa „kontsudestki”. Umbes eeskava keskpaigas hakkas sadama, kuid meeleolule see ei paistnud avaldavat mingit langetavat mõju. Lõi ehk erksamakski. Ainult õhtune vabaõhu etendus jäi saju tõttu pidamata.

*

Kui kolmas meeslaulupäev aineliselt õnnestus võrdlemisi hästi, siis ettevõtte sisuline külgki kujunes samuti kordaläinuks. Üheksa laulu ühendkooridele J. Simmi ja A. Topmani juhatusel viidi kõik läbi kaunis hea eduga. Kordamisi tuli teha üsna tihedasti. Nii mitmegi pala kohta peab märkima, et neid lauldi ka tõesti hoogsasti ja ilmeliselt. Esimesena astusid üksikult üles „Eesti Laulumehed”, E. A a v a juhatusel. See noor koor tuli oma osaga toime tunnustamistväärivalt. Koori paigutamises aga oli tehtud väike viga — asetses liiga ees — mispärast ei saadud kasutada kuuldavuse maksimumi. Narva Meestelaulu Seltsi koor K. M a a s i k u juhatusel avaldas ennast tubli üksusena. Vaatamata väiksemale arvule, arendati küllaldaselt jõudu; palade käsitamine kujunes painduvaks. Kaks laulu kandis üksikult ette ka Tallinna Meestelaulu Seltsi koor A. Topmani juhatusel. Vanema ja tüsedama koorna esineti väärikusega. Eelmistele seltsis veel Tallinna Saksa meeskoor J. G o h s i juhatusel. Kui muidu laulude kava sisulise külje kohta võime teha tunnustavalt hindava otsuse, siis viimane tõi sisse kallutamist tühisuse poole. Programmi täiendusena ühendkoor kandis ette kaks pala (M. Hermannilt ja K. Türnpult). Kooride vahepeal esinesid pillikoorid J. V a k s a juhatusel — kindla käe all. Erilist tähelepanu äratas kaitseliidu Tallinna „Kalevi” Malevkonna orkester, kes sooritas ka kaasmängu ja täitis pidulikkuse juurde kuuluvaid ülesandeid.

*

Haapsalu lossipark on väga heaks paigaks väliste ettekannete korraldamisel, eriti just akustiliselt. Siiski võiks kõlavuse tõstmiseks ehitada kajaseina, mis iseendast ei maksa kuigi palju.

*

Laulupäeval sõnavõtjateks olid J. A a v i k, H. A l v e r, J. R e i n t a l u ja J. V õ s u. Asja juures tuleks siin meeldiva küljena nimetada seda, et suudeti toimida lühidalt, venitamisteta. Telegrammiga tervitasid haridusminister N. K a n n ning rida asutusi ja isikuid.

Laulupäev algas ainult 10-minutilise viivitusega. Kooride ja orkestrite ülesseadmised ei tekitanud takistusi. Vaheajad kujunesid publikule õieti lühikesteks puhkehetkedeks, mitte aga tüütavaks ootamisajaks

*

Lauljaid oli väljas umbes tuhande ümber. Kuigi mehed hiilgavad oma distsipliiniga, ometi võis publiku hulgas ühendkooride ettekandel näha tegelasi, mõnel juhul koguni nimetataval määral. Ka sellel osal tuleks kanda ühist vastutust asja eest.

*

Laulupäeva rongikäik möödus R. Tobiase ausambast, kuhu asetati pärg meie suureandelise helilooja mälestuse austamiseks.

*

Haapsallu oli laulupäevaks kogunenud palju rahvast huvirongidega, autobustega ja muul teel. Tallinnast pidi minema üks rong, kuid vähe oli kahest ja siis kolmestki. Sõitjad tungitsesid vagunites murruna. Sedapuhku olid rongid moodustatud klassivagunitest. Tagasisõit kujunes raskemaks, sest inimesed olid väsinud, öö andis end tunda ja „soojad pead” tegid omajao tüli.

*

Kuna vihmad tikuvad end „asjadesse segama” ikka pärastlõunasel ajal, siis visati omavahel nalja, et programmid tuleksid sooritada kohe hommikul vara ja proovid võiksid toimuda tagant järgi, kui mõõdud just peavad olema täis.

*

Läänemaale kulus vihm ära päris marjaks. Haapsalus polevat sadanud terve nädal sugugi, kuid laul tõi vee alla. Ehk see ongi õige vihmategemise vahend?

*

Laulupäeva puhul oli Haapsalus toimetamisi palju — ja teenimist ka. Käisid maskeraadid, loteriid, korjandused jne. Restoranid lõikasid hästi. Aga söömisega oli ikka häda ka; tuli oodata end halliks, enne kui sai midagi kätte. Imelisel viisil just teenijaskonna suurendamisele polnud mõeldud. Iseloomuline.

*

Huvimatkajad tõid Haapsalusse kaasa õige kõva väsimuse, kuid meeleolu jäi heaks, sest selle laulupäevaga siisk vedas.

H u v i m a t k a j a.

Puudiröövijate suguvõsa

Koht, kust maailmale tuli wili

Hindukuši lõunanõlvakul asuwaist kitsastest orgudest, n. n. Kafiristaanist, kõneldakse kui muinasjutumaast, kuhu on harwa sattunud inimene. See on wist põhjuseks, miks Afganistaani wõimud alles peale pikka palumist lubasid ühel Saksa ekspeditsioonil seda piirkonda külastada. Too ekspeditsioon otsib jälgi tolleset ürgaegset wiljast, mis esiaegadel täitis kulla ja raha aset — kuni ajani, mil fööniklased panid maksma waljud määrused wiljaga kauplemise kohta.

Saladuslikku Kafiristaani elanikkude soontes woolab segamini põhjamaalaste ja hindude werd. Neid on täitsa helejuukselisi ja sinisilmalisi, samuti ka heleprunni nahawärwi ja hallide silmadega.

Kafiristaanlased jagunewad kahekssasse suurde suguwõsa, kes kõik omawahel on sugulased. Sellise hiigla-suguwõsa tekkimiseks on wõõrast suguwõsast pruudiröövimise komme, mis tekkis n. ö. weresegamise tarwidusest. Wanasti põhjustas too komme weriseid wõitlusi, mis hiljem muutusid rüütlilikeks mängudeks.

Kafiristaani kitsastes orgudes kaswatatakse nisu, maisi j. t. terawilja. On küsimuseks, kes wiis mainitud wiljad neisse jumalaist mahajäetud orgudesse? Arwatakse, et Kafiristaanis ongi terawiljade häll — koht, kus wiljad wõisid soodsais tingimustis areneda oma praeguse kujuni.

Sellesse mõistatusse toob wõibolla lahenduse eelpoolmainitud Saksa ekspeditsioon, selgitades ka, kas Kafiristaanis leidub ka tõelist kulda kuldse wilja kõrwal — nagu kõnelewad kuulujutud.

„Uudislehe“ jutulisas ilmub 2 romaani. Kas olete neid juba lugenud? Kui ei, siis alustage kohe lugemisega. Puuduwaid eksemplare on talituses suadawal.

Ligemise päästis, ise suri

Tapa arst dr. Ernst Walther langes oma elukutse ohwriks. — Tühine nahakriimustus haige opereerimisel tõi weremürgituse. — Külmawereliselt surmale wastu

Täna kell 3 p. l. sängitatakse Tallinnas mulda Tapa arst dr. med. Ernst Walther, kes langes oma elukutse ohwriks. Dr. Walther maetakse Kopli kalmistule. Leinateenistus toimub Olewiste kirikus.

See oli nädalapäewad tagasi, esmaspäewal, 15. juulil. Dr. Walther oli juba mitmele haigele annud abi, kirjutanud rohtusid, julgustanud sõbraliku sõnaga neid, kes haigusest puretuna olid kaotanud usu homsesse päewasse.

„Pole wiga", patsutas ta patsiendi turjale, „paari päewa pärast olete sama terwe nagu mina." Ja haige lahkus julgustatult. Sest häda polnud ju kuigi suur. Ainult piinaw mädapaise kehal. Dr. Walther leidis abi nagu ikka. Wäike tõmme lõikenoaga ja paise oli awatud. Sellised lõikused arsti kutsealal on päris igapäewased asjad, mis ei nõua erilist ettewaatust ka arstilt. Sellepärast

dr. Walther operatsiooni teostamisel ei pööranud tähelepanu wäikesele nahahaawale oma parema käe nimetisförmel.

See oli ju nii tühine kriimustus, juhuslik klaasikild paar päewa tagasi oli selles süüdi; haaw nüüd enam ei wäärinud kinnisidumistki.

„Tühja kah, see nüüd mõni haaw", tähendas dr. Walther tuttawaile, „inimestel lõigatakse liikmed maha ja pole midagi häda!"

Kuid õhtu lähenedes arst hakkas end halwasti tundma.

Ägedad walutõmbed kehas, suurenew palawik.

Inimene, kes ise päästnud ja rawitsenud loendamatuid kaasinimesi, ei teadnud weel midagi tõsist arwata.

„Wast ainult tühine külmetus", rahustas ta koduseid.

Ning julgustatud oma tugewast organismist, mis harwa haigusel ennast woodisse laskis suruda, ta samas juba püüdis waluhood unustada.

Kuid need suurenesid. Arst püüdis iseennast aidata, kuid kõik rohud jäid tagajärjeta. Dr. Walther kattestas haigete wastuwõtu, tal ei jatkunud selleks enam jõudu.

„Mis minuga küll wõiks olla?!" arutles ta endamisi waluhoogude waheaegadel. Kuni

jõudis ehmatawale otsusele: weremürgitus...

Wäikese kriimustuse kaudu nimetisförmel olid wiimati opereeritud haige patsillid tunginud ta enda organismi. Wilunud arstina dr. Walter teadis, mida teha. Kiires korras wastuabinõud.

Aga arst ei suutnud siiski ennast aidata. Walud suurenesid, kraadiklaas näitas üha suurenewat temperatuuri. Weel mõned päewad ja siis

dr. Walter enam ei pääsenud woodist.

Laupäewal kihutas dr. Walteri auto Tapalt Tallinna. See oli nagu wõidusõit surmaga. Greiffenhageni haiglas paigutati ta üksikusse tuppa, woodi kõrwal walwas ta abikaasa.

Kaks wilunud kirurgi — dr. Fick ja dr. Stamm nõutlesid omawahel.

„Peaaegu lootuseta..."

libises mõlemalt ühine otsus. Kuid oma rohketest kogemustest nad teadsid, et mõnelgi juhul lootusetu haige on elule tagasi wõidetud. Sest ka arst oma ennustusis pole alati kõike läbinägelik. Siis nad arstidena oma kolleegi juures tegidki kõik, mis nad suutsid.

Kiire operatsioon. Üldnarkoosiga.

Lõiked rinnal, seljas ja õlal,

kus asusid weremürgituse keskused. Haige abikaasa ootas kogu aja haiglas, ärewusest ja kurwastusest peaaegu kokku wajumas. Ta nägi küll, kui wapralt ja külma rahuga ta mees laskis end operatsioonilauale tõsta, kuid ta teadis seda, mida wast ei teadnud ta mees. Sest arstid olid teda warakult kõige wõimaliku wastu ette walmistanud:

„Proua, teie abikaasa terwis on wäga, wäga halb. Meie ei tea, kui palju meie suudame teha tema päästmiseks..."

„Ta on juba surnud!" läbistas ahastawat naist hirmus mõte, kui tal lubati astuda mehe haigewoodi juurde. Dr. Walther lõikuslaualt tooduna lamas elutult. Kuid see oli ainult narkoosi uimastus. Warsti ta toibus, küsis juua. Tundis abikaasa, arstid-kolleegid, kes ootawa tähelepanuga olid kummardunud ta woodi üle. Warsti ta juba jutles ladusalt üheset-teiset, tekkis petlikke lootusi, et nüüd kõik halb on mööda... Kuid arstid teadsid, et see siiski nii ei ole. Küllap' seda teadis ka dr. Walther ise, kuid ta

säilitas tasakaalu, nagu inimene, kes ise küllalt on näinud teiste wiimaseid hingetõmbeid.

Pühapäewa hommikul algas kriis. Kell 12, kui dr. Stamm haiget külastas, ta oli juba meelemärkuseta. „Nägin, et siin lähenes juba lõpule, aidata polnud enam millegagi," jutustab dr. Stamm sellest külastusest.

„Kell weerand 5 ta juba suri.

Kahju — oli tubli arst ja weel tublim inimene, kelle sarnast ei leidu igalpool."

Dr. Stammil on õigus. Kaasinimese päästmisel oma elukutse ohwriks langenud Ernst Walther

omas sõprust ja tunnustust kõikjal.

Tapa linn wõlgneb kadunule mitmeti tänu. Oli ju tema neid wäheseid iseloomusid, kes kõigega suudawad hästi läbi saada, kes kõikjal juhiwad ja kaasa aitawad, tegudele ja tööle ergutades ka teisi.

Kuid nüüd tuli lõpp. Ootamatult. Sest

38 elunaastat

on weel wähe teotõimsale inimesele, õigustamatult wähe eriti sellele, kelle elukutseks teiste päästmine. Ometi juhtus see nii. Dr. Walther

suri samas haiglas, kus ta oma praktikat alustades ise pikki aastaid arstina töötanud.

Arsti elukutse nõuab ohwreid. Dr. Walther oli üks nendest ja ametiwennad ei suutnud teda enam päästa. „Nii raskeid weremürgitusi, kus inimene nii ruttu hauda läheb, olen ma harwa, wäga harwa näinud, wast ainult õõja ajal," kinnitab wana kirurg, kes opereeris kadunut. „Ja dr. Waltheri juhtum on üsna harukordne. Waremast ajast teen ainult ühte juhtumit, kus arst samal teel saadud weremürgitusse suri. See oli dr. Brackel Tartust. Ta wigastas 1916. a. operatsiooni ajal käe ning peatselt järgnes surmaw weremürgitus."

Dr. E. Waltheri ainsaks leinajaiks pole ta abikaasa ja kuueaastane poeg. Kui hea inimene jääb ta paljudele asendamatuks.

Kolm mürgitatud meest kaevus

ETA. Breslau, 22. juulil. Kaewutöödel ühes wabrikus gaasid uimastasid üht kaewu laskuwat töölist niiwõrra, et ta kukkus kaewu põhja. Teine tööline, kes läks teda päästma, kukkus samuti uimastatult kaewu põhja. Seepeale alarmeeriti tuletõrje, kes laskas eeskujuliselt warustatud tuletõrjuja loskuda kaewu. Ka tuletõrjuja kukkus samuti sügawusse. Lõpuks õnnestus kõik kolm kaewu põhjast wälja tuua, kuid arstil jäi konstateerida ainult nende surma.

Juutidel suplemine keelatud

ETA. Berliin, 21. juulil. Stettini linnawalitsus keelas juutidele linna ujumisbasseinide kasutamise, sest juudid segawat teisi kodanikke oma prowotseeriwa ülalpidamisega.

80 inimest hukkus tules

ETA. New-York, 22. juulil. Nädalalõpu pikseõnnetustes, kuumuses ja tulekahjudes on Ühendriikides surma saanud 80 inimest, haawatud arwamata.

Kirjaniku matk elewandi seljas

ETA. Bern, 22. juulil. Ameerika kirjanik Halliburton, kes Hannibali eeskujul tahtis elewandi seljas ületada Alpid, saabus täna St. Bernhardi hospiitsi. Teekonna wiimane osa olewat alnud õige waewarikas, sest elewant, kes ei ole harjunud õhutingimustega mägedes, ei tahtnud enam edasi minna.

Wennapoeg peksis onu

Mõnnel, Künka 7 elutsew Eduard King kurtis, et ööl wastu 23. juulit peksnud teda tema wennapoeg Aleksander King, kelle elukoht Sane wallas. King on saanud kergemaid wigastusi kehale ja kätele. Metsiku wennapoja peale koostati protokoll.

Ettewaatamatusest auto alla

Naine sai raukrilt kukkudes wiga.

Järwel, S.-Pärnu maanteel, jäi kiirelt kihutawa kergeweo-auto H. 307 ette Tuule 14 elutsew Eliise Weltmann, kes sai peast ja jalgadest kriimustada, õnnetuse põhjustas jalakäija hooletus.

*

Raukrilt kukkus maha Harjumaal Kloostri wallas elutsew Liisa Orling. Onnetus juhtus W. Pärnu maanteel maja nr. 21 kohal. Naine sai kukkumisel üle keha põrutada.

Trio laulis Wiru tänawal

Wiru tänawal laulsid kõwa häälega ja tõlitasid mõõduwaid kodanikke Iwan Barotkin, Aleksander Malinowski ja Aleksei Peganow.

Suurtüki shrapnell maja õuel

Majaka 2 majaomanik Johannes Silla awaldas, et tema majas elutsew Lepik on maja õuelt leidnud suurtüki shrapnelli.

Allüürnik lõhkus aknaid

Kuuli 14 elutsew Marie Wahter kaebas, et tema allüürnik Oskar Roosenberg on 21. skp. ilmunud koju joobnud olekus ja hakkanud mürgeldama. Roosenberg lõhkunud mööblit ja purustanud aknaruute.

Wäimees kiiniga äia kallal

Rehatu wallas elutsew Konstantin Oniks wõeti wastutusele oma äia Gustaw Kilu haawamise pärast. Wäimees oli oma naiseisale kallale tunginud kiiniga. Lärmitsejale, kes oma teo ajal oli wiinastanud olekus, koostati protokoll.

Oksjonihaamer koputas

Esmaspäewaks oli Tallinna kohtuvristawite poolt wäljakuulutatud kaks kinniswara oksjonit, kusjuures üks kinniswara sai uue omaniku, kuna teine ostjate puudusel müümata jäi.

Surnud Heinrich Wäljamäe pärandustombu kinniswara asetseb Tallinnas Pirita-Kose teel nr. 6, kinnistu nr. 3660 all, ja koosneb 2714, 77 ruutmeetri suurusest krundist. Hüp.-wõlga 20.000 kr., müügiks hinnatud 2500 kroonile. Enampakkumine, millest wõttis osa 2 isikut, algas eesõigustatud wõlasummast — 2559 kr. 69 sendist. Kinniswara omandas Tallinna linnapanga wolinik adw. M. Pung 2610 kr. eest.

Paldiski linnas asetseb L. Eyrenbushi 940,50 ruutmeetri suurune krunt, mis oli müügiks hinnatud 500 kroonile, jäi ostjate puudusel müümata.

13 uut silda

Piritale ja Pärnu raudbetoonsillad

Nagu waremalt teatatud, otsustas wabariigi walitsus wälja anda Pärnu linna raudbetoonsilla ja 12 wähema silla ehitamise. Ehitustööde wäljaandmine sündis wäljapakkumise teel. Pakkumistest kutsuti osa wõtma 8 suuremat wälismaa ettewõtet ja peale selle anti wäljapakkumise tingimusi weel kümnele firmale. Wiimastest kaks olid kodumaa ettewõtted.

Wõistlewatest firmadest jäid lõplikult wõistlema waid kaks firmat: Höjgaard ning Schultz ja Cyklop, kuna nende ettepanekud olid tehniliselt eriti hästi wäljatöötatud. Samuti arwestati nimetatud firmade foliidsusega.

Otsustati Pärnu jõele ehitada madal sild, mille keskel laewade läbisõiduks lahtikäiw osa. Sild rajatakse kerfonidele ja ehitatakse raudbetoonist. Silla ehitab firma Höjgaard ja Schultz, kelle ettepanekud osutasid wäljapakkumistel meile wastuwõetawamaiks.

Ka Tori, Siimu, Rae, Luunja, Kärewere, Kadaja, Pikasilla, Mustjõe, Rumba, Pirita ja Kirumpää sillad ehitatakse raudbetoonist. Jõesun (Wõrtsjärwe) sild ehitatakse wanadele sammastele rauast.

Peale lepingujärgse tasusumma kr. 3.052.800 (sildade ja pealesõitude tööd), on ette näha sildade ehitamisest tingitud maanteede ja jõesängide reguleerimiseks sildade kohal tarwilikke krediite kokku kr. 310.000 suruses. Need tööd teostatakse kas majanduslikul teel wõi wälja andes töid wäiksematele ettewõtetele.

„Suure suuga" naine

Tarabella tänawal rikkus rahu ja tegi mürtsu Tarabella 36—1 elutsew Frida Wildmann, kelle peale politseijaoskonnas käis kaebamas Alma Teder, eluk. Tarabella 10—12. Teder kõneles, et Wildmann sõimanud teda kaabakaks ja sandiks ning rikkunud oma lärmitsemisega majaelanikkude rahu.

Rahurikkumise pärast Astri t. 9 majas wõeti wastutusele Mihkel Kull, kelle peale laskis protokolli koostada majaperenaine Maria Mets.

Omnibus müksas ratsutajat

S. Karja 4—15 elutsew Richard Borgelin kaebas ametiwõimudele, et Tallinna—Meriwälja wahet sõitew autobus olewat tema ratsahobusele peale sõitnud. Palub autojuhti ettewaatamata sõidu pärast karistada.

Roiskunud lõhekala tükk sekseris

Roiskunud lõhekala tükk leidis sekserist Oskari 7—6 elutsew Enn Tali. Mees palus restoraniomanikku kõlbmata toiduainetega kauplemise eest wastutusele wõtta.

Värwilised rahwad wastu valgete vastu

Briti seisukoht Abessiinia asjus. — Litwinow ja Mussolini saawad kokku. — Itaallased on jaapanlastele wihased

Rooma, 22. juulil. ETA. Itaalia ajakirjandus reageerib ägedalt Jaapani uuele politikale Itaalia-Abessiinia tüli suhtes. Lehed süüdistawad Jaapanit selles, et ta tahtwat hakata kõigi wärwiliste rahwatõugude juhiks, kuna ta seni on olnud ainult kollase rahwatõu juhiks. Ka püüdwat Jaapan laiendada oma kaubanduslikku mõju Ida-Aafrikas Itaalia kulul.

Pariis, 22. juulil. ETA. Briti suursaadik tutwustas Prantsuse peaministrit Lavali Briti kabineti koosoleku tulemustega Itaalia-Abessiinia tüli asjus. Kuuldawasti on Briti walitsus otsustanud käituda Itaalia-Abessiinia tüli asjus täpselt Rahwasteliidu põhimõtete järgi. Ta tahtwat ette panna, et Rahwasteliidu nõukogu arutaks mitte ainult Ualuali wahejuhtumit ja wahekohtu wiienda liikme nimetamist, waid wõtaks Itaalia-Abessiinia probleemi kogu ulatuses arutusele. Niisugune käitumine Inglismaa poolt paneb Prantsusmaa täbarasse seisukorda, sest Prantsusmaa soowib pidada häid suhteid nii Roomaga kui ka Londoniga.

Genf, 22. juulil. ETA. (Reuter.) Mida lähemale tuleb 25. juuli, mil Rahwasteliidu nõukogu arwatakse kokku tulewat Itaalia-Abessiinia konflikti arutamiseks, seda rohkem tehakse Genfi ringkondades oletusi edasise arengu kohta. Arwatakse, et Suur-Britannia seisukohawõtt määrab Rahwasteliidu käitumise joone. Rahwasteliidu nõukogu esimees Litwinow, kes praegu wiibib Itaalias, saab lähemal ajal kokku Mussoliniga. Ei ole kahtlust, et sel kohtamisel arutatakse Rahwasteliidu käitumist Itaalia-Abessiinia tülis.

Uppus 11 tütarlast

ETA. Allenstein, 22. juulil. Daretheni järwel läks ümber jõudepaat 21 lõbusõitjaga. 11 inimest uppus, teised päästeti. Õnnetuse põhjust selgitatakse. Seni on kätte saadud kahe uppunu laibad.

Täiendawalt teatatakse, et paadis olid enamikus ühe tütarlaste kaswatusmaja elanikud. Uppunute hulgas on ka kaswatusmaja juhataja.

Jirimaal, Fermoys, tekkisid raututused oksjoneeritawate loomade pärast. Naised tungisid politseile lausa käsitsi kallale.

20 senti pole suur raha. Aga kui ostate selle eest neli korda nädalas „Uudislehte". olete kursis kogu maailma sündmustega.

Kohv — maailmavallutaja

Romaan, mille kangelaseks taim. — Kui kitsed ei leidnud unerahu. — Munkade erutaw jook. — Mekka asewalitseja sõjakäik kohwi wastu. — Kohwikotid Wiini lahinguwäljal. — Kohwileegid Brasiilia kohal

Selle romaani kangelane pole ei filmitäht, politik ega finantsmagnaat, samuti pole ta suurluuletaja ega spordimataador. Ta on koguni taim.

Ka taim wõib teha karjääri,

mida tõendab kohwi lewik üle kogu maailma. Pikkamisi on kohw tunginud kõikjale, igasse maailmanurka. Sealjuures on kohwi karjääritee palju huwitawam, kõitwam ja rabawam, kui kõikide filmi- ja spordităhtede elulood ühtekokku. Film kohwist sisaldaks tuhandeid sensatsioone. Maailm on kohwile kasutamiseks annud kõige ilusamad maakohad, nagu Araabia kõrgendikud, Jaawa istandused, türgisõjaaegse Wiini, renessansi-aegse Pariisi ja Weneetsia ning ka Amsterdami börsid. Kogu selle juures on peaosi mänginud inimesed paljudest rahwustest ja seltskonnakihtidest. Kohwi arenemisteele on sattunud prantslased, inglased, hollandlased — kuningad, diplomaadid, rewolutsionäärid, talupojad, seiklejad, spekulandid jne.

Kohwi ajalugu algab — unetu ööga.

Palaw ja sume oli öö, mis laotus üle Jemeni kõrgendiku. Kuid need polnud inimesed, kellede eest uni põgenes ning kes waewlesid näljas ja janus oma asemetel. Metsikud kitsed, keda karjatati Schehodet'i kloostri ees, ei saanud juba wiiel ööl und silma. Päikese loojenemine ei annud neile enam märku puhaste läikiwate silmade sulgemiseks ja puhkusele asumiseks. Kitsed tormasid läbi tähistaewase Araabia öö, wahete-wahel karjatasid kohutawalt ja raputasid päid.

Mis oli loomadega juhtunud? Keegi ei teadnud seda. Karjased seisid murelikult Schehodet'i kloostri abti ees. Wiimane laskis oma juurde talutada paar kitse. Loomade juures ei olnud midagi kahtlast märgata.

„Wõibolla sõid nad sisse mingisugust mürki," arwas abt. „Asja selgitamiseks peab neid silmas pidama."

Mürk on leitud!

Triumfeerides hoidis üks karjane järgmisel päewal abti ees wäikest tumerohelist, kõwade lehtedega ja wioletse wiljaga oksakest. Abt wiskas oksakese lehed ja öied weenõusse. Mustad oakesed pudenesid walminud wiljast wälja. Siis wõttis munk oakese, kuumutas seda koldel ja wiskas kuuma wette — kloostrikongis lewis omapärane, raske ja teraw aroom.

Abt lebab oma asemel. Ta oli terwe klaasi musta, omawalmistatud jooki ära joonud. Ja juba hakkabki nõiarohi mõjuma: metsikult tormawad mõtted läbi abti pea ja igaüks neist wõtab elawa kuju. Senitundmatu ja aimamatu jõuhoowus läbistab wanamehe keha.

Sellest ajast peale jõid kõik mungad kloostris igal õhtul nõiajooki, mida

mungad nimetasid „k a w a h'ks" — „erutawaks".

Uus Mekka asewalitseja Khair-Beg, kelle 1511. a. pani ametisse Egiptuse sultan, oli karmi käega mees. Ta püüdis teostada mitmesuguseid uuendusi, mis aga rahwale ei meeldinud. Khair-Begi kohta hakati lewitama pilkelaule, mille koostajateks olid kohwijoojad, kes oma aega surnuks lõid mosheedes ja sammas-hallides. Khair-Beg ei tahtnud karistada inimesi, waid otsustas alustada sõjakäiku „kawah'" wastu.

Ühel päewal ilmusid asewalitseja paleesse nõupidamisele kõrgemad sõjawäelased, filosoofid, õpetlased ja arstid. Asewalitseja, kes asus koosolekut juhatama, esines pika kõnega kohwi kahjuks, tõendades, et kohwitaime wilja tarwitamine olewat koraani-wastane. Kohwi tarwitamine tulewat seepärast ära keelata.

Üks wana õpetlane asus kohwi kaitsema.

Ta seletas, et kohwiuba põletatakse enne tarwitamist, ja et tuli puhastawat kohwi küljest kõik mustuse. Siis pani Khair-Beg oma wiimase trumbi lauale. Kohwi takistawat magamist, seda ei saawat keegi salata. Ometi aga olla Allah öö seadnud inimestele puhkuseks... Kuid ka see trump leidis wastuwaidlemist. Nii waieldi ja sõneleti pikki tunde — asjatult. Kui wajuw päike kutsus koosolejaid õhtupalwele, ei olnud weel mingisugusele kindlale otsusele jõutud. Waielused kohwi ümber pidid jatkuma järgmisel päewal.

Kuid Khair-Beg oli jõudnud kindlale otsusele. Ta seisis õhtul oma majakatusel ja waatles rahus uinuwat Mekkat. Wiha süttis tas põlema, nähes wäikeseid punaseid tulukesi seal, kus joodi kohwi. Järgmisel momendil marssisid linna sõdurid. Kohwijoojate ja sõdurite wahel tekkis kibe wõitlus. Kaks meest langes sõdurite mõõkade all.

Nad olid esimesed, kes surid kohwi eest märtrisurma.

Järgmisel päewal keelati linnas kohwijoomine. Kas aga lõppes seega kohwi karjäär? Ei, nüüd see alles algas. Sultan kuulis oma asewalitseja wägitegust. Talle ei meeldinud Khair-Begi sõjakäik kohwi wastu, sest ta ise oli kirgline kohwijooja. Khair-Beg tagandati ja Kawah' hiilgaw wõidukäik algas.

Kohw tormas läbi aastasadade.

Oleks härra Georg K o l s c h i t z k y jõudnud kümme minutit hiljem põgenemalöödud türklaste laagreisse Wiini wärawate ees, siis poleks ta suutnud päästa wiitsada kotti kohwi, mis kiirelt põgenenud türklased maha olid jätnud. Härra Kolschitzky päästis kohwi ja temast sai esimene kohwikupidaja Wiinis.

Kohwik jatkas oma wõidukäiku kõigis wiies maailmajaos. Maailmakaubandus haaras ka kohwioa, kohwi nüüdi, kohwi osteti, kohw sünnitas miljonäre ja ka kerjuseid...

Ja kohwi häwitati tules. See oli Brasiilias 1931. a. Ületoodangu... Ületootmise... Üleproduktsiooni pärast wisati tulle miljoneid kotte kohwi. Metsikult tormasid leegid kõrgusesse, tuhat aromaatilist lõhna lewis laiali — ka 20. aastasada oli leidnud omale ketseri...

Plekk päikesel — surm maa peal

Saatuslik elektroonide torm. — Surmajuhtumite reeglipärane tõus. — 27 päewa rütmi saladus

Teadusemaailmas on ammugi tähelepanu pööratud sellele wahekorrale, mis on maksew päikeseplekkide ilmumise ja surewuse wahel maakeral.

Hiljuti on aga awastatud täiesti uued päikeseplekkide mõjutused maakerale.

Toome allpool kokkuwõttes selle kohta järgmist:

On üldiselt teada, et päikeseplekkide ilmumine on ühenduses kohutawate orkaaniliste tormidega maailmaruumis, millede jõud on sedawõrt hirmus, et nad ületawad 150 miljoni kilomeetrilise wahemaa, mis eraldab seda walguseallikat meie maakerast, ja ulatab kuni meieni. Neid torme wõib ette kujutada kui hiigla elektrilaengute kogumist,

millede üks osa ulatub kuni meie planeedini.

Tuntud Frankfurti teadusemees Bernhard D u l l põhjaliku uurimuse alusel Kopenhaageni haiglates 16.000 surmajuhtumi ja Züricki haiglates 4000 surmajuhtumi alusel jõudis üllatawale tulemusele, et surmajuhtumite kõwerjoon (surmajuhtumite sagedus)

tõuseb teatud reeglipärases rütmis,

ja nimelt iga 27 päewa järele. Tema poolt uuritud juhtumid käiwad wiimase wiie kuu kohta.

Mida tähendab see reeglipärane rütm iga 27 päewa järele? 27 päewa on täpselt see aeg,

mille kestel päike keerleb kord ümber oma telje.

Järelikult päikeseplekkide suurim koguhulk, mis pöörleb ühes päikese keerlemisega ümber oma telje, läbistab iga 27 päewa kestel ühe ja sama koha meridiaani. Seega on seletataw ka 27 päewa rütmi saladus.

On waidlematu, et päikeseplekid, milledest olenewad põhjalikud muudatused meie atmosfääris, mõjutawad isegi surewust meie maakeral. Päike on eluallik, häire selles eluallikas päikeseplekkide kujul on mõõduandew inimolendite surewuse tõusu kohta!

Soovitan
foto-aparaate
soodsate hindadega.
Järelmaks wõimaldatud.
Ernst Feldt
Tallinn, Vanaturg 6.

Madruste seas omasid komiteed suure mõjuwõimu.

Kuid päris libedalt ei läinud see asi siiski. Peagi tekkisid wastolud komiteede ja meeskondade wahel, kui esimesed hakkasid kitsendama madruste õigusi, piirates laewalt maal käimist, nõudes mõnesuguste kohustuste täitmist, määrates karistusi jne. Madrused nurisesid ja nõudsid komiteede ümberwalimisi.

Alul waliti komiteedesse suuremaid kisakõrisid, kes mõistsid riigipöörde päewil tublisti räusata. Hiljem, kui tekkisid kõikwõimalikud rewolutsioonilised organisatsioonid — komisjonid, nõukogud jne., siis suurem osa esiti walituist hakkas tegutsema neudes. Laewadele jäi nüüd küll rahulikum element,

kuid täiesti harimatu,

kel polnud taipu tekkiwate küsimuste lahendamiseks. Nad tegutsesid pimesi Baltimere laewastiku rewolutsioonilise keskkomitee korralduste kohaselt wõi kuulasid enamliste agentide sosistamisi.

Juhtus, et komiteede koosseisu waliti ka ohwitsere, keda usaldas meeskond. Kui need olid energilised, siis suutsid nad täiel määral juhtida komiteede tegewust, mõjutades mehi tegema mõistlikke otsuseid.

Kahjuks ei püsinud ohwitseride mõju kuigi kaua.

Juba järgmistel walimistel langesid nad komiteede koosseisust wälja. Äge kihutustöö kandis wilja ja warsti koosnesid komiteed waid madrustest.

Balti mere laewastiku keskkomitee ehk lühidalt — „Tsentrobalt" koosnes laewastiku üksuste ja laewatehaste walitud esindajatest. Tsentrobalti põhikiri koostati Balti mere laewastiku esindajate esimesel koosolekul, mis peeti Helsingis. Juba alul hakkas Tsentrobalt wõimule püüdma, alustades wõitlust laewastiku staabiga ja isegi ülemjuhatajaga. Leides toetust rewol. keskorganisatsioonidelt, Tsentrobalt haaras peagi oma kätte administratiiwse wõimu ja

kõrwaldas sealt laewastiku ülemjuhataja instituudi,

hakates ise täitma neid funktsioone. Alul leidis Tsentrobalt peawarju wäikesel „Wiolal", siis kolis tsaari jahtlaewale „Poljarnaja Swesda" ja edasi — „Standart'ile".

Tsentrobalti liikmed oma waimlise arengu suhtes seisid palju kõrgemal laewakomiteede liikmeskonnast, kuid tsentrobaltistide meelsus oli samuti ägedam ja rewolutsioonilisem. Mere eritehnilistes küsimustes olid nad aga täielikud wõhikud. Tsentrobalt komandeeris laewastikuga kõigil aladel, wäljaarwatud operatiiwne ala; peamiselt muidugi juhiti laewastikku poliitiliselt.

Isik, kes wiibis Tsentrobalti täiskogu koosolekul „Standart'il", jutustab:

„Uhke jahtlaewa kunagi luksuslikus söögisaalis, mis nüüd oli juba rüüstatud ja korratu, wiibis meest kolmkümmend, kes kuidagi ei tahtnud sarnaneda madrustele.

Pigem olid nad mingisugused degenerandid,

wõimatute soengutega, rõiwastatud, kuidas juhtus: kes kandis sinist flanellsärki pükste peal, kes madruse kuube jne. Mõned neist istusid lohakalt laua ümber ja tõmbasid halastamatult paberosse. Esimees, kes ettekandis päewakorras olewaid küsimusi, ei tulnud lugemisega kuidagi toime — keerulisemad sõnad jäid talle kurku kinni, kuid sellest ta ei hoolinud. Paistis, et tema ise ja koosolijad ei taibanud tehnilistest küsimustest mitte midagi. Nendest päewakorrapunktidest mindi hajameelselt üle. Palga, rõiwastuse, puhkuse ja toitlustuse küsimustes, mis laewastiku elus enam-wähem kõrwalise tähtsusega, wõeti sõna rohkelt ja waieldi palju.

Sageli mindi kuni tülideni,

wastastikku kakelusteni. Kired lõid lõkkele, kuid ei tahtnud jahtuda. Kogu koosolek jättis mulje, nagu oleks lapsed tahtnud mängida täismehi."

Algas laewastiku kollektiiwne juhtimine — alul üksikutel laewadel, hiljem kogu laewastikus; teostati rewolutsioonilisi printsiipe —

saabus laewakomiteede õitseng

Madrused arutasid ja otsustasid kõik küsimusi, kas panna miine wälja wõi mitte, kas asuda waenlasega wõitlusesse wõi mitte, jne. Sageli ei kuulatud laewakomandöride sõna üldse. Kord „S l a w a" meeskond nõustus Muhu wäina sõitmisega waid pärast pikki kauplemisi;

„Pripjät" ei pannud miine Kassari lahe kaitseks,

kuigi see oli hädawajalik. Selliseid juhtumeid oli loetlematult.

Oli harilik nähe, et kui üks osa laewastikku walmistus lagedal merel waenlasele wastupanuks, teine osa aga tagalas korraldas miitinguid ja sõnalahinguid. Kihutustöö teraw ots oli suunatud laewastiku ohwitseride ja meeskonna killustamisele, et wiimased ei satuks esimeste mõju alla.

Kui warsti peale riigipööret ilmnes, et Helsingis ja Kroonlinnas on ohwitserkond tasalülitatud, siis suunati pearõhk Tallinnas wiibiwate laewade ohwitserkonnale.

Märtsi lõpul ja aprilli alul algas äge kihutustöö Tallinnas.

Püüti mürgitada sõjakamaid üksusi. Linnas ja laewastikus lasti lendu kuuldusi, et ohwitserkonnas on palju sakslaste agente. Juhiti erilisi kahtlustusi ohwitseride wastu, kes kandsid wõõrapäraseid nimesid. Areteeriti: 4. miiniristlejate diwisjoni komandör, miiniristleja „P o g r a n i t s h n i k u" komandör, üks lendur ja palju teisi, süüdistades kõiki salakuulamises.

Ent sellest ei jätkunud weel. Lewitati uusi kuuldusi kuritarwitustest meeskonna toitlustamisel, laewade remontimisel jne. Meeskonnad neelasid neid kuuldusi ahnelt, lootes kuritarwituste paljastamisel rahalisele autasule. Täiesti põhjendamatult areteeriti „Rjuriku", „Bajani", „Dwina" ja paljude teiste laewade endised rewidendid, mitme laewa komandöre kahtlustati kuritarwitustes.

Madruste ja ohwitseride wahekord halwenes. Tekkis usaldamatus. Ohwitserid püüdsid küll wõidelda kihutustöö wastu, kuid asjata.

Üheaegselt areteerimistega laewastikus hakkasid tekkima intsidendid ka linnas.

Merekindluse komendandi adjutant käitus oma meeskonnaga weidi karmilt. Juba rewolutsiooni puhkedes püüdis mees Tallinnast põgeneda, kartes kättemaksu.

(Järgneb.)

Millal saab Viljandi valmis?

Mulkide pealinnale uus kuub. — Kõik peab olema korras. — Viljandi supellinnaks. — Linnapea Maramaa kavatsusi. — Õnnetud mälestussambad. — Merelliva järve äärde

„Tulete vara. Tulete liiga vara, Viljandi ei ole veel valmis!"

„Kuidas, kas Viljandi pole ometi nagu Tallinngi, mis ei tohi üldse saada valmis?"

„Seda küll," muigab linnapea A. Maramaa, „aga ta pole veel valmis võõrastele vaatamiseks ja näitamiseks."

„Näete," ja linnapea osutab seinal suurele plaanile, „nii tahame umbes Viljandit muuta. Meil on praegu käimas just suuremad korraldused. Kohal on praegu arhitekt Lepp, kes teeb linna parkide ümberkorralduste ja uute moodustamise kavasid."

„Aga, kas Viljandil pole juba küllaltki rohelist ja ilu: lossimäed, trepimägi, varemed, orud, järved, basseinid..."

„Ja, ja, seda küll, aga senini ta on nagu armas loodus ta on teinud. Nüüd aga hakkame teadlikult pihta. Meie ei tee ainult suuremaid muudatusi, vaid kaalume läbi iga üksikugi puu istutamist ja sorti.

Te võib olla isegi imestate, et omades nii palju hüvesid: suvitamis- ja suplemisvõimalused, parim kliima Eestis jne., me ei ole Viljandile teinud reklaami. Vaadake, senini on olnud ikka midagi korrast ära, midagi puudu, lohakil, korraldamata. Meie aga tahame, et kui meile tulevad külalised ja suvitajad, siis nad näeksid ka ainult head ja ilusat. Ei midagi, mis oleks inetu ja korratu."

„Sadamakapten" Keskküla.

Linnapea on kiindunud oma jutusse ja kavadesse. See on osa sellest suurest mulgi uhkusest, mis tahab, et neil ikka oleks kõige parem ja rikkalikum, — ilusake hobune rakkes ja sõit kiirem.

Hetke seisab jõuline, tugevate joontega nägu liikumatult. „Näete," jatkab linnapea vestlust, suunates pilgu läbi kabineti akna välja, „seal seisab veetorn, inetu, alasti, punane nagu porgand, sellele istutame väätkasvud ümber, ka see peab tulevikus olema nagu lillepõõsas."

„See on ju kõik väga ilus," küsin vahele, „aga millal jõuate siis kõigega valmis?"

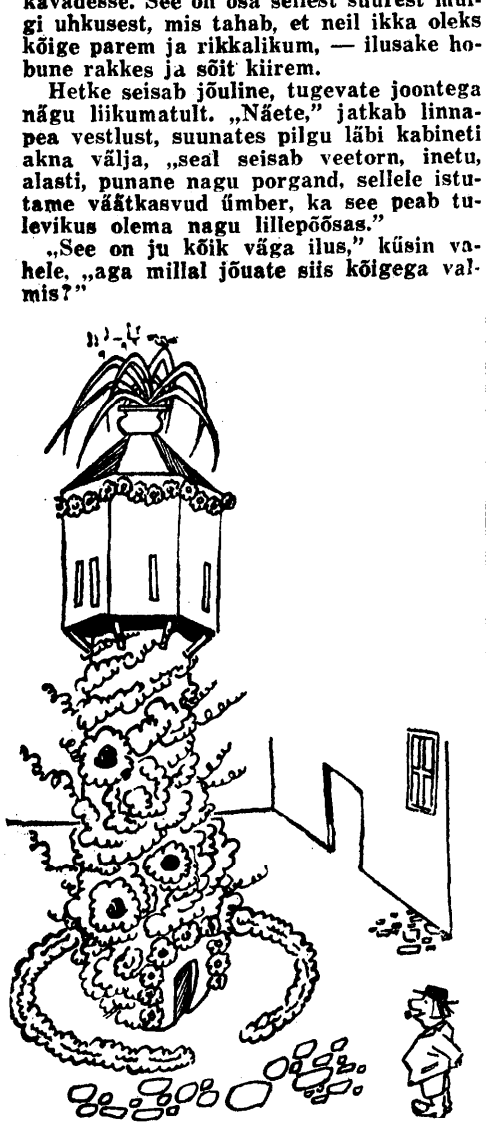

Tulevikus näeks Viljandi veetorn umbes sarnane välja.

Linnapea A. Maramaa.

„Juba tulevaks aastaks. Siis hakkame ka tegema suuremat reklaami linnale. Aga, märgin kohe siia vahele, et me ei taha end ammugi ülehinnata. Tahame jääda vähenõudliku sisemaa kuurordi raamidesse, nagu Elva ja Tõrva.

Tulge juba tuleval aastal, siis võime loodetavasti juba näidata Teile suvitajaid. Seni on neid ainult mõned üksikud. Siis võime ka vaadata linna, ja ma usun, — me ei pruugi siis enam häbeneda endi pärast.

Ka oma mulgi ekspress on meil nüüd." mainib mitte ilma teatava uhkuseta linnapea jumalagajätul, „ei ole vaja enam taluda seda igavest pikaldast loksutamist nagu seni."

„Hüvasti!"

„Nägemiseni Viljandis!"

*

Viljandi „iludussalongis" raehoone kõrval asuvas algkooli maja avaras saalis töötab puude, aedade ja parkide „frisöör" arhitekt Lepp. Noor, veidi mussoliniliku ilmega pea on kummardunud üle suurte paberilahmakate. Särgivarukad üles kääritud, aga skitseerimise kriidist sinistunud sõrmede vahelt, sigareti otsast niriseb suitsu riba, nagu uduvihmaniit ülespoole.

„Jõudu! Kuidas töö edeneb? Saab Viljandist asja?"

„Saab-saab! Näete, teen parajasti remondi skitsi kindral Laidoneri platsile."

„Tohib vaadata?"

„Ei maksa!" kõhkleb noor arhitekt, „see on alg-skits, heidan selle nagu-nii kõrvale. Tahan teha põhjaliku ja peensusteni läbimõeldud töö. Siis alles esitan kavandid vastuvõtmiseks."

„Mis sellel Viljandil siis õige viga on, loodus teil siin nagu mõnes Rivieras kohe!"

„Sama see viga on, et kõik on läinud looduse tahtmist mööda. Aga nüüd surume talle oma tahtmise peale, teeme ta mitmekesisemaks ja laseme areneda kindla kava järele. Suurem puudus on okaspuudest. Lehtpuu on ju suvel ilus küll, aga kui lõõb sügisel lehed maha, siis on kurb ja raagus, nagu vana luud. Okaspuud on aga ka talvel soojad ja ilusad.

Siis pargid ja puiesteed, kõik tahavad korraldamist, nagu järve ümbrus ja Uueveski orgki oma basseinidega.

Õnnetutest õnnetumad on aga mälestussambad ja nende ümbrused. Vaadake siin Anton Irve mälestussammast. Kuju on ebaõnnestunud, õnnetum aga veel on ta asetus ja ümbrus. Täieline võõrkeha. Nii on nendega lugu pea igal pool Eestis. Täieline maitse- ja süsteemipuudus.

Peaks õige paluma nende püstitamised senisel kujul dekreedi korras ärakeelata. Raisatakse palju raha, aga tulemused on negatiivsed. Ei midagi sangarlikku, heroilist, pühalikku, vaid... ah, kurb on mitte üksi langenute, vaid ka nende mälestuseks püstitatud sammaste pärast."

*

Arhitekt Lepp — Viljandi „iludusmeister"

Järve kaldal, paadisilla ääres toksib krõsuspeaga mees kirvega vettinud ja mädanenud postijuppe. See mees on Viljandi „sadama kapten", selle nime all teda vähemalt tunnevad kõik viljandlased.

Pakun mehele suitsu ja sobitan juttu.

„Või kohe kirvega kallale, mis need postijupid siis kurja on teinud."

„Ega kurja kedagi, teen sõstadele uut silda. Nüüd kohe niisugune mahv peal, pole hästi aega teha suitsugi... Näh, mina teen siin silda ja nokitsen muidki asju. Seal eemal mehed pintseldavad uut rannahoonet. Nii ta nüüd Viljandi on, pannakse kohe uus larhv ette. Sai siin veetud kruusa, oma meetri paksuselt on teda sinna tambitud. Talvel tuuakse Pärnust veel mereliiva peale. Siis sakstel nagu pehmem ja soojem istuda..."

„Ah, mis siis noorehärral õige oli, tahtsite paadiga sõitma minna või?"

Jah, lähen küll. Aer tõmbab vaiksesse järvepinda vagusid, nagu nuga süldigallerdisse. Eemal üksik supleja veab enda järele uniseid laineid, aga taamal ülal mäel valvavad vanad lossimüürid, nagu kondorid, — aastasadadae romantika kivisüdamels

—sen...

NARVA-JÕESUU KOKTEIL

Sipelgapesa — iluravi salongiks! — Eesti kokteil — „Mikumärdi". — Juudid ei ole „rahul" eesti kunstnikega. — Õngesporti harrastavad ka vargad

N.-Jõesuu plaazhil jalutab kaks näitsikut. Nende näonahk on haruldaselt õrn ja läbipaistev. See värske jume tõmbab noormeeste ja ka teiste näitsikute tähelepanu. Eriti viimased ilmselt kadestavad kaht sõbratari, kelle iluravi salong näib olevat esmaklassiline. Sõbrataridel on ilmselt piinlik liikuda hulga inimeste nendele pöördud pilkude all, pealegi kostavad nendeni kadestavad märkused hea näoravi kohta. Mõlemad kaovadki kaugemale plaazhi elutsentrumist. Näitsikute omavahelisest jutust selgub, et mõlemad on maa-päritoluga ja saanud mahti vaid paariks päevaks sõita kuurorti. Läbipaistvalt õrna ja värske näojume nad olevat saanud üsna kummalist iluravi vahendit kasutades. Mõlemad ei ole pesnud end lehmapiimas, nagu kõneldakse muinasjuttudes. Ei, vaid üsna lihtsalt: sõbratarid, kelle isad on naabrid, käivad hommikuti metsas tegemas näole iluravi. Seks nad kasutavad sipelgapesi! Asetavad suletud silmadega näo üsna lähedale sipelgapesale ja sülitavad siis pesasse. Otsekohe algab sagimine sipelgapesas, kusjuures sipelgad pritsivad hapet arvatava hädaohu tõttu ümberringi. See hape tiheda vihmana katab näitsikute näo. Nii nad tegevat igapäev.

Kui see kahe sõbratari „leiutis" näoravi alal peaks osutuma õigeks, siis tulevikus iludussalongides haigutab tühjus, kuna sipelgapesi piiravad sülitavad näitsikud... Jõukamad inimesed muretsevad siis juba omale kodused sipelgapesad, mis võetakse suveks kaasa ka kuurorti.

*

Meil on kombeks ristida paremat sorti alkoholilisi jooke võõrapäraste nimedega. Ainult tavalisel viinal on pudeli suuruse järgi rahva seas üldtuntud nimed: „riigivanem" ja „asunik". On see viin natuke enam puhastatud, juba kohe muutub ta ristinimeks venepärane „vodka".

N.-Jõesuu luksushotelli „Villa Capriccio" veinibaarist leidub kokteilide keeruliste nimede lõpus eesti nimega kokteil — „Mikumärdi". Klaasitäie hind on üks kroon 25 senti, seega kallimaid kokteile. Missuguses vahekorras on segatud konjakit, viskit, dzinni, veine, likööre, suhkrusiirupit, sidruni- või apelsinitükke jne., seda teab ainult umbkeelne sakslasest kokteili-meister. Kangem on „Mikumärdi" küll, kui keeruliste nimedega välismaa kokteilid, ja maitseltki märksa mõrudam. Kokteili-meister vististi teab, et eestlased on üks kange rahvas, kuid mine tea, miks ta on teinud joogi mõrudamaks teistest.

*

„Villa Capriccios" peatub praegu Helsingis elutsev Hispaania saadik Balti riikides. Kõrge lõunamaise külalise seinu ehivad väärtuslikud gravüürid: eesti mees ja naine rahvarõivastes. Nii näeb saadik kogu Eestis-oleku aja meie maainimesi nende kaunimates riietes.

*

Ühes N.-Jõesuu lokaalis mängivad kaks andekat narvalast: noor klaverikunstnik J. ja viiuldaja E. Peale kerge tantsumuusika kannavad nad ette ka kontsertpalasid. Noored kunstnikud on põhjani pahased juudisoost suvitajate üle. Paaril korral on juhtunud nii, et juudisoost suvitajad ilmse halvakspanuga ignoreerivad orkestrante. Selle asemel, et tantsida orkestri-helide saatel, nad panevad mängima lokaali parlofoni ja tantsivad selle järgi! Sellele ebataktilisele võttele noored kunstnikud vastasid nii, et juutide lahkumisel lokaalist mängiti marssi...

*

Rõõmuks kuurordi juhtidele, kes muretsesid tolmu üle tänavail, mille vastu võitlemiseks ei leita mõjuvaid abinõusid, ja vahelduseks suvitajatele sadas laupäeval tubli sagar äikesevihma. Peaaegu kuu aega oli olnud N.-Jõesuu vihmata!

*

Õngitsemissport on paljudele suvitajatele suurimaks lõpuks. Narva ja Rossoni jõgi pakuvad seks soodsaid võimalusi. Suvitajate eeskujul hakkasid harrastama kuurordis õngesporti ka kaks Narva varast. Kõigepealt mehed „muretsesid" unna ja hakkasid siis õngitsema läbi lahtiste akende laudadelt esemeid. Tallinlase Jevdokia Puskari toast õngitseti niimoodi mitmesuguseid esemeid 90 kr. väärtuses. „Õngitseti" raha ja riideid ja sõideti siis Pärnu laulupeole ja hiljem Tallinna Eesti-Rootsi jalgpalli-maavõistlusele!

*

N.-Jõesuus on toiduainete hindades mitu vööndit; mida kaugemale kuurordi tsentrumist, seda odavamalt saab kõike osta. Suvitajad on välja arvanud, et kui peaks N.-Jõesuu tsentrumist alates järkjärgult langema hinnatase ka väljaspool kuurordi administratiivpiire, siis Sillamäel antakse toiduaineid täiesti ilma rahata, kuna Jõhvi alevis maksetakse täpselt niipalju juurde, kui nõutakse nende eest kuurordi tsentrumis.

Võrdluseks olgu toodud, et tsentrumis nõutakse palju-minevalt kalja liitrilt 10 senti ja Auga lähedal 8 senti. Piima liiter maksab ka 8 senti!

*

Laupäeval oli plaazhil orkestrijuhi R. Ertise tuluõhtu. Inimesi oli murruna, eriti tartlasi, sest E. on ka ju tartlane. Vaheaegadel esines N.-Jõesuus suvepuhkusel viibiv Mizzi Möller päevakajaliste kupleedega. Publik oli neist vaimustatud, kuid linnaisadele ei paistnud hästi meeldivat rannahoone avamise meeldetuletamine.

*

Kuurordi politseile andis jaosk.-valitsus lahendada raske probleemi. Sundmäärus näeb ette, et majaomanik peab hoidma korras kõnnitee piirkonna. Seda nõudis politsei majaomanikult, kelle maja ees on omnibuse peatuskoht. Majaomanik kurtma jaosk.-valitsuses, et tema ei jõua, seda peaks tegema liinipidaja. Nuruski vastava tõenduse, ja kui politsei läks uuesti asja meelde tuletama, näitas kohe „bumaaga" ette. Liinipidaja toetub sundmäärusele ja ei mõtlegi hakata tänavaid puhastama. Asja lahendus pole esialgu teada.

—i.

Eestis elab umbes 1000 mustlast. Nende keele uurimisega on praegu ametis keeleteadlane mag. Paul Ariste. Ainsa mustlaskeelse kirjavarana on Eestis müügil piibliseltsi väljaandel ilmunud katkendid neljast evangeeliumist, kuid kümnekonna aasta jooksul pole mustlased seda raamatut veel ühtki eksemplari ostnud. Venes aga loodi 1926. a. eriline mustlaskeelne tähestik; ilmub järjekindlalt mustlaste ajakiri, „Romanô Zarja", kus mitmed mustlased, nagu Germano, Pankova ja Rom-Lebedev on avaldanud tähelepandava ilukirjandusliku väärtusega kirjutisi.

*

Pärnu linnavalitsus tegi korralduse, et edaspidi kõik sindlikatustega majade katused olgu punaseks värvitud, et linnale anda rõõmsamat ilmet.

Estonia—Kalev 3:1

Kalev oli poolajal võidus 1:0. — Mustsärkide võidutuli ei loitnud kaua. — Meistermeeskond oli suures ülekaalus, kuid pillas rohkesti võimalusi

Eile õhtul võistlesid liiduklassi tsüklis **Estonia** ja **Kalev**. Mäng, mis lõppes meistri võiduga 3:1, polnud kuigi nauditav.

Estonia oli mängus suures ülekaalus. Esimesel poolajal suutis Kalev siiski teha meistri poolel nobedaid ja kardetavaid ataake. Suureks üllatuseks pääsesid mustsärgid mängu alul juhtima 1:0. Estonia värava ees tekkis segadus: vv. Mikson sai kuidagi haarata palli, kuid see keris käte vahelt välja ning Kalevi tf. **Rass** tegi 1:0. Estonia ülekaal püsis sellest hoolimata. Keskväljal kombineeriti üleolevalt, kuid ei jõutud värava saavutamiseni.

Alles teisel pa., kui meistri edurivi moodustati ümber, hakkas tulema väravaid. **Linberg** asus tsentrisse, **Ellman** läks vs-iks ja **Jensen** Mängu asemele vasakule äärele. **Mäng**, kes kogu poolaja pea liikumatult ja apaatselt seisis välja äärel, jäi välja. Viigivärav tuli teise pa. 1. minutil. **Ps. Uukkivi** lõi väravale, pall näis minevat mööda, kuid kiirelt kohale jõudnud vä. **Jensen** lõi post: lähedalt 1:1. 10. min. lõi sama mees selgest ofsaidist 2:1. Estonia lakkamatus pressis sooritas vs. **Ellman** 20. min. toreda kaugelöögi, pall vajus väravasse — 3:1. Järgnevalt pillasid tf. **Linberg** ja pä. **Räästas** kumbki 3 surmkindlat võimalust. Kalevi vastupanu oli murtud, kuid väravaid ei tulnud rohkem.

Estonia mäng paranes tublisti pärast vaheaja vilet. Tänu pä. Räästase ja tf. Linbergi saamatusele, pääses Kalev suuremast keretäiest. Sinisärkide paremaks ja stabiilsemaks meheks oli seekordki **ph. Saar**. Üllatavalt nobedaks ja läbimurdlikuks osutus ka **Jensen** vasakul äärel.

Kalevi südi ja särtsukas esimese poolaja tulivärk kustus kahjuks kiiresti. Füüsiliselt nõrk edurivi võidu suurendamise hoos pingutas liiga ja väsitas enda varakult. Meeskonna paremaks osaks oli poolkaitse kolmik **Koort — F. Sõgel — Tõnisson**. Emsi asemel edurivi juhtinud **Rassil** näib olevat häid eeldusi väljapaistmiseks sellel kohal.

Kohtunikuna R. **Liivar** tundus kohmetuna ja kõhklevana. Paiguti juhtis mängu rohkem ja täpsemalt piirikohtunik O. **Koni**. Pealtvaatajaid halva ilma tõttu ainult 150 ümber.

Poksiajaloo hiilgavaim come-back

James Joseph Braddoki tõus. - Kaltsudest rikkustesse. - Sadamatöölisest maailmameistriks. - Veel üksikasju Max Baeri hävingust

New York, juulis.

Täpselt aasta tagasi kirjutati spordi ajalugu. Kalifornia Adonis, Max Baer, lõi knock-outi raskekaalu maailmameistri, „Alpide maastiku" Primo Carnera ning sai seega oma lokkis juustele poksikuninga nähtamatu krooni. Tema oli suur sensatsioon. Otse jumaldati tema jõudu ja oskust ning imetleti poksija „mehetapmise" andeid. Sadade veergude kaupa kirjutati, et teda ei suuda mitmete aastate jooksul keegi kõigutada troonilt.

Samal õhtul samas poksiringis võitles eelvõistlustel väikese rahatasu eest mees, kes kõikide arvates kuulus jäädavalt minevikku. Temale anti juhus võistelda vaid selleks, et tasandada teed ja võimaldada kuulsust noorele, eriti paljutõotavale gladiaatorile, ja sellegi pärast, et nooruri partner oli saanud külmavärinad ja kedagi teist soovijat ei leidunud. Ainus soovija oli James Joseph Braddock. Ta nõustus väikese summa eest. Temal oli naine ja kolm last, oli töötu ja rahata.

Paljutõotav Corn Griffin lõi Braddocki teises ringis põrandale. James oli vaid kord enne oma 35 amatöör- ja 81 elukutselise võistluse ajal saanud sellise alanduse osaliseks. Ta tõusis üles, maksis oma võla ja kolmandas ringis hävitas täielikult oma vastase, kes oli Primo Carnerat kohelnud harjutusleeril nagu uustulnukat ja kellega Primo ei tahtnud enam teha tegemist ringis ega väljaspool. Publik oli imestunud. Mööda lastud, mõtles publik, seda võib ka juhtuda...

Kui keegi oleks siis ennustanud, et seesama mees päev enne aasta möödumist kõrvaldab krooni Maxi käharailt, oleks see ennustaja võinud teenida 1000:1 oma „rumaluse" pärast. Sellist rumalat ei leidunud.

Ja nüüd juhtus selline ime. Suurim üllatus poksi ajaloos pärast 1892. a., mil pangaametnik James J. Corbett lõi võitmatu John Sullivani New Orleansis.

James J.! — Ebausklikud saavad uut õhutust: James J. Corbett lõi Sullivani — James J. Jeffrieris võitis üliinimese Fitzsimmonsi — James J. Tunney lõi „meestemõrvari" Dempsey ... ja nüüd James J. Braddock Max Baeri. Edasipüüdlik perekonnaisa lõi kergemeelse, hoopleva, ennast täis Hollywoodi harlekiini!

Väga vähesed uskusid Braddockil olevat väljavaateid võitluses kiire ja vastupidava, noorema ja palju raskema Baeriga. 1:8 vastu veeti veel 5 min. enne võistlust kihla Braddocki eest. Nii väheseiks arvestati tema võimalusi. Teda peeti läbikulunud meheks, kuigi ta oli võitnud kolm viimast võistlust. Tema oli juba 30-aastane, elukutselisena võistelnud üle kümne aasta. Alul oli tal olnud edu, kuid siis tulid halvad aastad. Tema, kellest oli loodetud nii palju, hakkas saama peksa teiseklassilistelt uustulnukailt. Tema kaotuste kontosse võidi kirjutada ligi 20 võistlust. Kuid ei ühtki knocki, peale ühe tehnilise. Teda ei saanud keegi lüüa põrandale, kuid tema oli muutunud pikaldaseks nii liigutusilt kui ka mõtteilt. Ta oli ühe sõnaga minevik.

Pöördugem tagasi võistluse juurde! — 30-tuhandeni küüniv vaatlejaskond — väike arv maailmameistri võistlustel! — oli ühel nõul vaikse, sümpaatse Braddocki poolt.

Max Baeri ei võitnud sel õhtul nii palju Braddock, kui tema endine treener Mika Catwell, kelle ta oli kihutanud oma teenistusest.

Catwell tundis Maxi nõrkusi nagu oma lapse omi ning juhtis Maxi vastase treeningut. „Maxil on vaid tugev parem, hoidu sellest ning selleks hoia oma vasakut õlga kõrgel ja astu alati paremale!" oli tema peajuhnöör.

Braddock jälgis täpselt tema juhtnööre. Sellega ta võitiski. Baeri kardetav parem ei tabanud kunagi. Selle võttis alati vastu Braddocki vasak õlg.

Catwelli diplomaatia saavutas tipu juba päeval kaalumisel. Catwell teadis, et Max ei või korralikult võistelda mehe vastu, keda ta äkki hakanud vihkama. Kui nüüd pildistamisel mehed pidid pakkuma üksteisele kätt, lükkas Braddock — Catwelli nõuandel — Baeri eemale ja ütles:

„Jäta see õhtuks! Siis läheb su! seda vaja!"

Võistlus iseendast oli kehvim, mis viimase aja poksivõistlustel on nähtud. Braddock sooritas korraliku töö. Tema alustas, ründas, sai lööke, kuigi vähe kardetavaid, ning oli kogu aja juhtivas osas. Baer oli maailma suurim pettumus. Baerist ei jäänud midagi järgi. Ta oli pikaldane, löögid ei mõjunud, ta hingas raskelt juba teisest roundist alates. Tõenäoliselt ei saa ühendada poksi ja kabareede ööelu.

Baeril ei olnud mingit kaitset Braddocki vasaksirge vastu. See „istus" alati Baeri lõual. Kuigi see ei olnud kuigi mõjuv, kujunes see Braddocki parimaks kaitseks. Baeri parem ei leidnud kunagi õiget sihti. See luhtus alati Braddocki kõrgel hoitud vasaku õla vastu.

Esimesed 5 roundi olid kõik Braddocki heaks. Publik arvas, et Baer hoiab siiski ohje oma käes ja tahab pakkuda publikule vaatamist kogu raha eest. See ei uskunud Baeri olevat nii nõrga. Kuid seisukord ei muutunud.

Kuuendal roundil Max üritas meeleheitlikult ja saigi mõned uppercutid tabama, kuid neis ei olnud tarvilikku jõudu! Lähivõitluses omas ta väikese paremuse, kuid Braddock püüdis seda vältida ja poksis endises stiilis: vasak, vasak, vasak ...

Kaheksandal roundil sai Baer hirmsa haagi lõuga, ta jalad nõtkusid ja knockdown näis olevat selge, kuid taganedes sai ta tagasi oma tasakaalu, painutades mõlemaid põlvi ettepoole. Hädaoht oli mööda.

5., 9. ja 11. Baer sai hoiatuse ja kaotas need. Lõpuringides mõlemad olid väsinud. Viimases roundis, 15-as, Max algas maruliselt, üritades knockouti, teades, et vaid sel kombel võib säilitada meistri tiitli. Katse osutus lootusetuks. Lõppminutil oli ta juba väsinud ja Braddock asus uuesti juhtima.

Kõik kolm kohtunikku hääletasid Braddocki poolt. Isegi Baer ei protesteerinud. Üldiselt oli Braddocki kontole 9 roundi, üks kohtunikest koguni 11 ja vaid üks Baerile 3.

Iirlaste rõõm oli piiritu. Pidutsemine jätkus läbi kogu öö kõikides baarides. Tasu said võistlusest: Baer 80.000 dollarit ja Braddock 30.000.

Braddock sai loomulikult kohe tulusaid ettepanekuid esinemiseks teatreis, raadios ja filmis. Ta kavatsebki võtta need kõik vastu ja alles tuleval suvel kaitsta oma tiitlit.

Nii James J. Braddock, kes aasta eest oli töötuna saanud omavalitsustelt toetust perekonnaabiraha näol, sattus suurte rahade omanikuks. Müts maha selle alistumatu perekonnaisa vastupidavuse ja tahtejõu ees!

Kultuur-ajakirjandus

Väärtajakirja väljaandmine Eestis tähendab suurt ohvrimeelt. Meie kirjandusturg on igal alal avardunud: meie võime võrdlemisi kergesti mahutada romaane, memuaare, novelle, õpetlikku kirjandust, isegi luulet; meie ajalehed, kuigi neid peale pealinna ilmub provintsiski rohkesti, ei saa kaevata lugejate puudumise üle. Mis aga ei võta vedu, on meie ajakirjad.

Kui kaugele meie sel alal oleme maha jäänud, selgub võrdlusest Prantsusmaaga, kus ükski avalikkust jälgiv inimene ei saa ilma olla oma revüüta ehk meie keeli tõlgituna ajakirjata milles süvenenumalt kui tavalises ajalehes antakse ülevaade sellest, mis **oli**, ja sellest, mis **on**, minevikust ja olevikust. See on lihtsalt nii loomulik, et see üldse ei saa teisiti olla.

Suurest ohvrimeelest kantuna ilmub meilgi juba viiendat aastat oma revüü, oma „Olion", s. o. **oli** ja **on**. Parimad sulemehed üle maa vägagi asjalikult ja ühtlasi arusaadavalt valgustavad siin meie mineviku ja oleviku teed. Numbernumbrilt tutvume meie siin oma kultuuriloojate mõtete ja eluga, tutvume nendega peale teksti seniavaldamatutes piltides ja leiame kõige selle kõrval uudset loomingut, oma ja võõrastki. Ajakiri on korralikult toimetatud ja seejuures on ta isegi rahvalik.

Nende ridade kirjutajale tundub, et eesti nooruses on iseseisvusajal atrofeerunud huvi oma maa positiivse uurimise vastu. Noorus on ju tavalisti selliste sisukate ajakirjade kandja. Teisiti olid asjad võõrail survepäevil. Oma elust mäletab nende ridade kirjutaja, kuidas ta ise a. 1910—15 kooliõpilasena luges kõiki ajakirju ja lisaks sellele väljalõigetena kogus kõiki meie minevikku ja tegelasi kirjeldavaid ajaleheartikleid. Nii suur oli siis huvi eesti iseseisvuse vastu.

„Uudislehe" mõnekümnetuhandelisel lugejaskonnal on kerge anda oma hulgast heale ajakirjale 4—500 uut lugejat-tellijat praegu alanud poolaastaks. Iga praktiseeriva vabaharitlase ootetoas, igas avalikus ja kooliraamatukogus peaks samuti olema ruumi „Olionil".

Seda väärib see ajakiri eriti raamatu-aasta puhul. **H. H.**

Poiste kergejõustiku-võistlused Nõmmel

Nõmme ÜENÜ korraldab neljapäeval kell 5 p. l. Rahumäe spordiväljal kergejõustiku-võistlused poistele. Osavõtt on vaba kõigile, vaatamata organisatsiooni kuulumisse või mitte. Võistlused peetakse kolmes klassis. Kavas on: A-klassile (vanus 16—18 a.) 100 ja 1000 m, kaugus, kõrgus, teivas, kuul, ketas ja oda; B- klassile (vanus 14—15 a.) 100 ja 500 m, kaugus, kõrgus, kuul, ketas ja pesapallivise; C-kl. (vanus alla 14 a.) 60 ja 300 m, kaugus, kõrgus, kuul ja pesapallivise.

Nõmmel on korraldatud mitmed kursused poistele, V. **Vahteli** juhtimisel. Võistlustele oodatakse üle 60 poisi.

Jõgewa võitis Rakweret ja Rakket

Pühapäeval kohtasid Jõgewa staadionil Rakvere ÜENÜ. osakond ja kohalik Kalju. Mäng lõppes 1:0 Jõgewa kasuks. Rakverelaste Jõgewal esinemine meelitas kokku rohkearvulise pallipubliku, kes mõlemi mängijate toredamatele kombinatsioonidele kinkis lahkelt otwatsioone.

Samal päeval, tund hiljem, võitis Kalju ÜENÜ Rakke osakonna 3:0.

58 23 m oda Vasalemmas

„Uudislehe" auhinnad parimatele võistlejatele

Pühapäeval, 21. juulil, peeti Wasalemmas, kohaliku kaitseliidu spordiklubi korraldusel kergejõustiku võistlusi. Esikohtadele tulejad said „Uudislehe" väärtuslikke auhindu. Võistluste tulemused olid järgmised: 100 m: H. Angast — 13,2. 400 m: H Angast — 62,7. 1000 m: H. Angast — 3 min. 10,5 sek. Kolmikhüpe: M. Karro — 12,37. Kaugushüpe: J. Treier — 5.63. Kõrgushüpe: J. Treier — 1.55. Kuul: E. Haarmann — 10,66. Ketas: J. Treier — 32.20. Oda: E. Haarmann — 58,23.

Noorte kotkaste alad: 60 m: J. Järmakow 8,9 sek. Kaugus: J. Järmakow 5.00. Kõrgus: A. Rõmmer — 1,52. Pesapallivise: A. Rõmmer — 64,36.

Kergejõustik Ohekatkus

Pühapäeval, 21. juulil korraldas ÜENÜ Ohekatku osakond kaitseliidu spordiplatsil kergejõustiku- ja võrkpalli-võistlused. Osavõtjaid oli Ohekatkust, Tallinnast, Paluküülast, Inglistest, Järwakandist ja Lellest. Tagajärgi 100 m: 1) A. Allan 12.3, 2) W. Reino; 3) A. Pindus. 60 m B-kl.: 1) O. Oljum 8,1; 2) E. Art; 3) J. Saulep. 400 m: 1) A. Allan 59,0. 1000 m B-kl.: 1) J. Saulep 3:28,0; 2) H. Herlbaum 3:40,0. 1500 m: 1) A. Hargel 5:15,0. 10 rattasõit: 1) Welberg 19:49,0; 2) E. Ning 21:53,0 10 km rattasõit B-kl.: 1) J. Petrohw 22:40,0. Kõrgus: 1) E. Allan 1.48; 2) J. Telliskivi 1.40. Kõrgus B-kl.: O. Oljum 1.45; 2) F. Jeets 1.45; 3) E. Art 1.40. Kuul: 1) A. Telliskivi 10.19. Kuul B-kl. 1) Oljum 10.74. Oda: 1) A. Pindus 36.89; 2) U. Talm 35.80. Oda B-kl.: 1) J. Saulep 41.67. Ketas: 1) A. Telliskivi 35.17. Ketas B-kl.: 1) O. Oljum 41.12. Kaugus: 1) A. Allan 5.51; 2) A. Pindus 5.26. Kaugus B-kl.: 1) O. Oljum 5.20.

Üldwõitjaks tuli ÜENÜ. Ohekatku osakond 78 punktiga ÜENÜTO 12 p. ja ÜENÜ Paluküüla osak. 6 p. eest.

Wõrkpallis wõitis Lelle Ohekatku üle 15:4 ja 15:2.

Londoni lehed teatavad jubedast rüüstamisest. mida Indias toime panevad verejänulised tiigrid. Viimaste kuude jooksul on inimlihale maiaste tiigrite ohvriks langenud enam kui sada kuuskümmend pärismaalast ning mõned eurooplased. Pärismaalased on niivõrd hirmunud. et nad enam ei julge tiigrijahte korraldada Seetõttu metsaliste arv üha kasvab.

*

Ameerika Ühendriikides elavate eestlaste jaoks kavatsetakse Eestist ametisse kutsuda noor ja tubli kirikuõpetaja. Ameerika ev.-lut. usu eestlased on selleks juba samme astunud. Varsti jõudvat Ameerikast siia isik, kes alustab läbirääkimisi õpetaja palkamise asjus.

*

Hiina võimumees Tshiangkaishek on koostanud viisaastaku plaani oopiumi tarvitamise vastu võitlemiseks. Aastal 1940. ei tohi Hiinas enam leiduda ühtki oopiumisuitsetajat. Mitmed haigemajad on juba muudetud raviasutisteks, kus püütakse kroonilisi oopiumitarvitajaid võõrutada nende kirest. Iga raviasutisest läbi käinud isik tõtoveeritakse erilise märgiga Tabata. Ta hiljem veel oopiumi suitsetamiselt, ootab teda seaduslikkude ettekirjutuste järele paratamatu surmanuhtlus.

*

Budapestis suri kelner Ernő Balmazy, kes kõnes vabalt valdas 37 võõrkeelt. Keeleteadlaste nõudel, kes tema andeid küllalt ei suutnud imestada, võeti Balmazy aju teaduslikule uurimisele.

Sport ja film on „Uudislehes" käsitatud ainulaadselt huwitawalt.

MALE

TOIMETAJA: A. VELDEMANN, Eesti Maleliidu esimees.

Malele tekkis „kardetav" võistleja

Tallinna lehtede toimetusi ja Eesti maleliikumise juhte ründab „à la perpetuum mobile" mees Adolf Lippo. Tunde kestvas kõnes ta püüab selgitada, et praegune male ei kõlbavat kuhugi, et see ei suuda pidada vastu nüüdsele kiirelutempo nõudele.

Malemängul olevat järgnevad andeksandmatud puudused: 1) loomuliku talendiga ja avara peaga inimene ei saa mängida malet, sest selleks, et malet mängida enama-vähema eduga, on vaja „õgida ära" mitmed tuhanded leheküljed teooriat — ja kellel jatkub selleks aega? 2) male olevat liig üksluine ja kulunud — iga koolijüts oskavat teha „ratsukäike" siis, kui ta teeb „poppi" koolist, ja isegi peened diplomaadid oskavat teha malekäike; 3) male on liig lihtne ja sellepärast suur- ja maailmameistrid tunnevad mängu kuni 76. käiguni — mine siis võistle nendega.

Härra Lippo ühe hoobiga tahab kaotada need pahed. Tal on selleks mõeldud välja uus mäng, n.n. sõjamäng. See mäng otsekohe lõövat jalad alt ära malel. Ka selles mängus võib arendada ruudulise laua strateegiat. Kuid selle hea külg on see, et keegi peale härra Lippo ja tema konkurendi Itaalias ei tunne selle mängu teooriat (kui seda üldse juba on loodud). Teine hea külg on see, et vastandina malele, kus ühele võistlejale tekivad silmi nutupisarad ja kindla kaotuse eelmaik suhu ½ etturi kaotuse pärast, võib sõjamängus kaotada pea kogu maleva ja siiski trumbata üle võidujoovastuses oleva vastase mõne kavala käiguga.

Sõjamängus on olemas kõik: sõdurid, leitnandid, kindralid, shrapnellid, aeroplaanid, kahurid ja muud kaugetuleviku taparelvad. Vaesed sõdurid, kes seni otsisid malest lohutust ja lubasid endile luksust võita Eesti esivõistlustel kolonele, peavad uues mängus jääma kaitsevaelisesse alluvusesse (leitnandid, kindralid).

Oma mängu propageerimiseks härra Lippo on isegi lasknud trükkida vastava raamatu, mida pakub kõigile asjasthuvitatuile.

Möödunud päevadel härra Lippol isegi jätkus aega tulla „lõvikoopasse" — Eesti Maleliitu, ja teha maha malet. Tema tunnipikkusele kõnele härra Laurentius vastas mõjuvalt ja tabavalt: „Kui teie palju malet teete maha, siis meie, maletajad, satume marru ja teil võib minna kehvasti…"

Kuulutajaile „Uudislehe" kontorisse tulnud kirjad

„Aly" 6, „Adlich" 1, „Alha" 1, „Abielluda ei taha" 2, „Aita 20", „Leili 22" 1, „Ahoi m—d" 4, „Aida" 1, „Ants 30" 1, „Argo" 1, „A. L." 2, „A. A. A." 1, „Abi ei waja" 1, „Brünett" 2, „Blond" 1, „Brünett 19", „Blond 17" 1, „Cairo" 1, „Carl" 1, „Daam 26" 1, „X. ja V." 1, „Elu tõsidus" 2, „Elu päike" 1, „E. 35" 2, „Eda" 2, „Elmar 23+23" 1, „Enda, Welje, Heda, Aida ja Ly" 1, „Foto soowitaw" 1, „Hüüd noorusele" 2, „Hõissa poiss!" 6, „Hingeline 4" 1, „Hingeline preili" k, „Hukkuw lind" 1, „Hingeline tütarlaps" 2, „Hea sõber — 29" 3, „Hea wõõrasema" 1, „Hää sõber" 3, „Hea sõber" 5, „Heino 22" 1, „Hurwe 17" 1, „Heinaline-suwitaja" 1, „Gentleman" 2, „Gut 26" 1, „J. A. R." 1, „J. M. 40" 1, „Isikutunnistus nr. 930 ettenäitajale" 2, „Juhus 24" 2, „Jäädaw sõprus + 30" 2, „Juhus algajaile, järelmaks" 1, „Ihkame armuda" 2, „Jänes elu kiirrongilt" 1, „Isikut. nr. 418.563 ettenäitajale" 2, „Kewad + suwi" 5, „Kurwad silmad" 1, „Kaks iseseiswat" 1, „Kes kosib" 1, „Kaeli + suwi" 1, „Kewade soow" 2, „Kindel lootus" 1, „Kewad 20" 1, „Kindlapalgaline noormees" 5, „Kaasüüriline kuni 6 kr." 1, „Kesk-poolraske kaal" 1, „Lady 24" 3, „Luule" 2, „Lilly" 1, „Linnaametnik 333" 5, „Lesk 37" 5, „Laida 20", „Leida 18" 4, „Leon" 1, „Lady 280" 1, „Leili 20" 2, „Lesk 45" 1, „Mureta elu" 3, „Murtud elu 35" 5, „Metsa talu" 1, „Mustlasweri 18" 1, „Mecca" 1, „Maigu" 1, „Mitte moodne" 5, „jur" 2, „Maria-Liisi" 3, „Mark" 1, „Metsapiiga" 1, „Meeldiwusel abielu" 2, „Maapoiss" 3, „Neiu 29" 3, „Neiu 26" 1, „Ootan sind" 1, „Olly 37" 1, „Omnia vincit amor" 2, „Proua 30" 10, „Prl. 22" 1, „Preili 1001" 1, „Proua 25" 1, „Pr-a 45" 1, „Pr. + 36" 2, „Preilid 19" 1, „Pühapäew 34" 2, „Praktika russkogo jasõka" 2, „Wiimse päewa helid" 1, „Peetrus kuri I" 3, „Rutuline õiekuul igaw" 2, „Raul 30" 1, „Soow. tüsedam kasw" 3, „Sihiks abielu" 1, „Sõit siklil" 2, „Sõbralik ühele" 4, „Suweks" 2, „Suw. all" 1, „Tallinna Töölismuusika ühingu loterii pil. nr. 012.885 ettenäitajale" 50, „Tasuw teenistus" 1 „Tõsine mõte" 4, „Tütarlapse unistus" 2, „Tõsine 29" 2, „Toiduainete kauplus 50" 1, „Unistaw" 2, „Urm" 1, „Wii koju mind" 1, „Walge kinnas" 2, „Waikne sõber" 1, „Waikne noormees" 2, „Wõhik" 1, „Wõruke" 1, „Waba härra" 1, „Waba aeg" 1, „Wilunud 999" 1, „Wab. Mäl. Kom. loterii-pileti nr. 64.831 ettenäitajale" 1, „Õilis sõber" 1, „Õde usk ja õde lootus" 1, „Õnneleid", 1, „Õnnelik" 1, „Äri omanik" 1, „1017" 2, „31 + 1" 12, „215 760" 2, „23 × 23" 3, „43" 1, „42849" 1, „500%" 3, „99" 2, „20 + kestwalt sinule" 1, „10 krooni" 1, „1 noor pr." 1, „10-a. praktika" 1.

Kodumaine ringvaade

Mürgitusse suri Saksis, Wirumaal, 2-aastane Harri Saar. Laps neelas kogemata alla rebasepilli, millele järgnes kiire surm. Lapse wanemad on pärit Tallinnast ja wiibisid Saksis suwitamas.

Eesti saatkonna uueks atasheeks Riiga määrati R. Kangro, kes juba asus ametikohuste täitmisele. R. Kangro teenis wiimased üheksa aastat Moskwa saatkonnas ametnikuna.

Eestlaste wõit Belgia kohtus. Eesti sumplaewa „Lembitu" hukkumisel 25. juunil 1934. aastal surmasaanud H. Aspelini ja J. Sjömani pärijaile mõistis Belgia kohus wenelastelt wälja 100.000 Belgia franki, mis Eesti rahas teeb 63.000 krooni. „Lembitu" ajas põhja Wene kaubaaurik „Jean Jaures".

Werised talgud toimusid Kihnu saarel kohaliku preestri juures. Talgute lõpul tekkis tüli, milles Daniel Matt lõi noaga sügawa haawa kõhtu 60-aastasele Hans Rannale. Tüli lahendamiseks piiriwalwur E. Rätsep tarwitas tulirelwa, haawates kaenlast warem pussitada saanud Hans Ranna 30-a. poega Jürit. Haawatud saadeti Pärnu haiglasse.

Auto alla jäi Tallinnas, Pärnu maanteel Elise Weltman. Tal murdus jalaluu ja sai peast haawata.

Prangli saarel põles maha Lilleforsti pärijaile kuuluw Kolga talu elumaja ühes seesolewa warandusega. Kahju 3.000 krooni. Tuli algas küdewast pliidast. Hoone oli tule wastu kindlustamata.

Autobuse rooli taga suri sõidu ajal Petseri jaama ja linna wahel ühendust pidawa autobuse juht Oskar Frey. Mees nõrkemise hoos pidurdas sõiduki, kuid sellest hoolimata autobus jooksis wastu silla käsipuud. Kokkupõrkel piletimüüjal Maria Iwanowil murdus käeluu. Frey surma põhjustas südamerabandus.

Eksikombel N.-Wene territooriumile sattusid N.-Jõesuu juurest suwitajad Isak Bernstein, Elisabeth Sabsay, Eugen Reffer, Isidor Goldmann ja Ruth Goldmann. Peale lühiajalist kinnipidamist Kingissepa wanglas anti suwitajad pühapäewal meie ametiwõimudele üle.

Tige pull surmas Peetri wallas Wepsküla talupidaja Grasmansdorfi 52-aastase teenija Marie Antese.

Esimene eesti valerahavabrik alustas tegevust vabariigi algaastail Rootsis. Alaliste kullerite poolt toimetati võltsrahad Eestisse ja lasti siin käiku. Hilisem kriminalistika ei tunne enam juhuseid, kus meie rahasid on võltsitud väljaspool riigi piire.

★

Moskvast teatatakse: Professor Gamenetzkyl pikaajalise teadusliku töö tulemusena valmis film surnud organismide elustamiskatsete üle. Filmis näeme, kuidas kahekümne tunni eest surnud inimese süda uuesti hakkab tuksuma. Prof. Gamenetzky algul katsetas konnadega, näidates, et organismist eraldatud süda, kui sellele kunstlikult verd sisse pumbata, püsib veel kakskümmendneli tundi teovõimelisena. Samad tagajärjed saavutas teadlane ka inimese südamega.

Mind imetletakse…
Mikspärast?
Sellepärast… et ma tarvitan ainult

„Jlona" kreemi ja puudrit.

„JLONA" teeb naha õrnaks, sammetpehmeks ja paenduvaks.

Keemiatehas „AROOM".

Pealkirjata

Ma pole hoopiski mitte pealkirja wastane, kuid mõnikord tuleb niisugune tuju, et lihtsalt ei taha. Kui sul alatasa on tegemist ja käimist, asjatalitamist ning õiendamist, siis wahel mõjub pagana hästi üks lonkimine kuna mingi otsekohese sihita wõi suunata. Samuti puhud wärskenduseks eduga maha mõne wäikese armujutu, kuid ei küsi üldsegi nime järgi. Need on ka pealkirjata lood.

Olen waadanud, kuidas rahwas pühapäewiti käib suwitamas: hommikul minnakse õhinaga, leiwakotid ja lähkrid kaasas, õhtul tullakse roidunult ning waarudes. Ühed wõiawad pärast muhke, teised kõrbenud nahka, kolmandad põewad seedimisrikkeid kuni järgmise minekuni. Mina niisugust suwitamist ei salli; kui midagi korralikumat ei saa, olgu üldse käimata.

Ühel kuumal päewal mul jäi natuke aega üle, läksin linna-mööda jalutama — niisama. Sõin kusagil „all keldris" jahedusest mõnuledes lõunat. Astusin samas läheduses külastama üht tuttawat, et puhuda paar sõna juttu. Ära oli läinud! Teinegi ei elanud kaugel. Aga jällegi ära! Oleks ju wõinud otsida kolmandat, kuid ega seegi istunud kodus. Ükskõik, mul samasugune wabadus!

Eks ma siis sattunud Wenetururle. Waatasin, kuidas üks omnibus teise järele alatasa sõitis ette ja rahwast mundkui woolas peale. Mina ronisin ka. Ega ma teadnudki, kuhu wiidi.

Kui jõudsime Maarjamäe kohale, lõi sõiduk äkki paha haisu täis. Mulle tuli meele see kangem põllu rammutamine. Arwasin siiski, et wist lehkab bensiin. Kaasreisijate jutu järgi pidi lähedal olema supelrand ja suwituskoht, sest need sobiwad kõige paremini solgiwee kollektori suudmega. Warsti jäigi autobus peatuma, tähendab — olime päral.

Autobusest wäljudes mõtlesin kohe tundwat ära Pirita, kuna ühekorraga paistsid kätte meri, jõgi, kloostriwaremed ja linnatornid. Ning ega ma wiltu arwanudki. Keerasin kohe minema ranna suunas läbi madala männiku. Aga küll seal tee tolmas. Ronisin parem juba mööda metsa-alust. Jõudsin ühele wäljakule pika puuhoone ees, mille katusel uhkeldas suur pudel. Wäljak, nagu näha, oli wärskelt sillutatud ning täis tõrwa ja kiwipuru; see jäi taldade külge, nii et ma muutusin kaswult hulga pikemaks (mulle päris hea asi). Kui olin sammunud läbi hoone keskpaigast ja jõudnud mereranda, tuli korraga peale kohmetus

Luule istus juudisoost maadlejaga…

— puha alasti inimesed! Aga ma ei lasknud end siiski ehmatada, waid rühkisin edasi, mööda rannaäärt. Waatlesin omaette ja elasin läbi lihakarni õhkkonna tundmusi. Sa juudas, kus alles peekonit! Mina ainuke kõnnin ringi saabastes, pükstes, pintsakus ja lipski ees — nagu mõni karniomanik, kes ootab kundesid. Siiski eemalt tuli üks rõiwais wanamees ja pühkis higi. Waatasime mõlemad, et kumb on see ostja.

Kuid ega peekon ei seisnud paigal, aina kihises ning sumises. Igaühel muidugi on tegemist endaga, siiski hakkas paljaid inimesi huwitama wammusekandja. Niisugust tähelepanu pole mulle eluski saanud osaks. Ühed ainult kööritasid, teised muigasid, kolmandad juba hõikasid oma soowe. Keegi juhatas, kuidas kõige otsemini saab põhjanabale. Mul oli päris narr tunne ja wihaseks tegi ka. Waadaku parem oma mügerikke, kuidas need näewad wälja. Ühel jalad kõwerad, teisel magu lotendab, kolmandal on pea hoopis ilma kaelata ja neljandal turi nagu kaamelil. Kui nöökaks weel mõni kena neidis, siis wõtaks asja teisiti ning katsuks wastugi kudrutada. Tõepoolest, supelrannas wõid alles näha uskumatuid worme.

Aga mu pahandus saigi järsku otsa. Üks ilus tütarlaps (nüüd on kõik tütarlapsed), üks tütarlaps mu tutwusringist jooksis äkki juurde ja kutsus armastuswäärselt oma seltskonna sekka. Neid oli kokku kolm ning kõik kauni wälimusega, aga puha päikesest hirmsasti põletatud. Nad istusid rannakorwis ja kükitasid korwi warjus, et weel säästa walutawat nahka. Silmitsesin kannatajaid haletsewalt. Esimest korda elus nägin, et naistel on ka warbaküüned lakitud. Kenad neitsid küsisid minult nõu mõjuwa nahamäärde suhtes. Just seda ma teadsin.

Wanasti olid sääraseid kohwikannud, mida köeti sütega. Kord poisikesena ma kohwi keemise ajal puhkasin kannutorust tugewasti sisse, nii et kaane juurest ajas üle. Kui siis suu eemaldasin, lõi tulipalaw kohwijuga toru kaudu mulle wastu lõuga. Walutas hirmsasti, kuid rohkem ma nutsin taga oma tulewast habet, mille mõtlesin olewat jäädawalt kadunud. Aga ema määris lõua peale haput koort — ja kõik lõppes hästi. Nii ma tundsin siin asja ning wõisin anda kasulikku juhatust tütarlastele.

Ega see hea nõu jäänud mullegi tasumata, ja päris juhuslikult. Nimelt olid neidistel kaasas kummist ujumismütsid, mina sääraseid weel ei tunnud. Katsusin üht pähe ning leidsin oma üllatuseks, et see sobib suurepäraselt kaitseks müra wastu. Mul kodus igasugused aparaadid ja instrumendid teewad alatasa muusikat peal, all ning igast wõimalikust küljest kõrwal. Lapsed kisawad majas ja õuel päewad läbi; ühe naabri toakoer haugub wäsimatult. Mina ainult ei jõua ennast kõigega wiia tasakaalu. Kui soetan niisuguse kummimütsi, olen kohe hädast üle. Isegi Kunstiklubis wõib siis rahulikult istuda, kuna seal raadioaparaat imewäärse järjekindlusega teeb ikka põrgukära.

Nii ma parajasti olin üsna õnnelik mõlgutuste juures, kui mere poolt jooksis ähkides ja puristades tilkuw mees. Ta wiskas meie keskkonda liiwa sisse pikali ning hakkas mutuselt jorama, et kas tema nüüd olewat ülearune ja pidawat minema ära. Ma soowitasin tal rühkida merre tagasi, sest siis pole näha, kas mees walab pisaraid, wõi ta on muidu märg. Nüüd muutus unistulnuk wihaseks ja kättemaksuhimuliseks. Ta ütles ainult ühe, kuid kohutawa lause: mingu ma ja waadaku, kus on mu kihlatud mõrsja — pleekiwat kellegi juudisoost maadlejaga metsa ääres. Hullemini ei saagi enam haiget teha. Pistsin wihjatud suunas kohe jooksma. Minu teada oli mõrsja maal; ta sai kaks nädalat puhkust ja sõitis tädi juurde. Ega see närr ometi ei rääkinud tõtt! Kuid mida ma nägin, polnud siiski eksitus: Luule lebas mõnuledes metsawilus ning jahwatas midagi närida, kõrwal põõnutas kohutawa kerega mees — tõmmu ja karwane. Läksin mööda üsna lähedalt, et tingimata olla mõrsjale nähtaw. Luule wõpatas korra, kuid wõttis kohe wäljakutsuwa ilme. Ta waatas ülalt alla mu kiitsakat kogu ja naeratas siis oma kangele kaaslasele. Polnud siin tarwis enam mingisugust seletamist. Kõige õigem mõte oli lihtsalt hoida nahka ning suurendada wahemaad.

Aga süda walutas hullusti. Mida rohkem eemale jõudsin, seda halwemaks enesetunne muutus: otse wette hüppamise meeleolu ja kõige kurjema kaiwatsusega. Mõtlesin parajasti Pirita jõele, kus leidub sündsaid kohti, kui keegi tõmbas hõlmast ja hüüdis nimepidi. Oli seltskond lõbusat rahwast, praegu linnast tulnud. Kui ma neid jõllitasin, siis üks küsis, kas ma olewat kummaga hulluks läinud, teine arwas, et ma nägewat parajasti und põrgusse minekust ja kolmas küsis, kust saawat osta niisugust toredat maski nagu minul.

Ma röögatasin korra ning pistsin liduma silla poole. Nüüd taipasid kõik, et asi on tõsine. Nad püüdsid mu kinni ja hakkasid rahustama. Kutsusid mõnusale istumisele ning meelitasid waatama kloostriwaremeid. Ei tahtnud ma kumbagi: pole mingi mõnu palawaga tikkuda wiina lähedale, ja armuwaremeid nägin alles praegu metsa ääres. Aga keegi teadis uudist — kloostri taga olewat wana eestlaste linnus. See oli juba jutt, niisugust asja peab waatama. Ja tõepoolest leidsimegi kloostri lähikonnast künka, mis pani mõtlema linnusele. Wäga huwitaw! Arutasin endamisi, et mispärast sellest keegi seni pole kõssanud, urgitsewad aina nendes waremetes. Siin tuleks kohe hakata otsima selgust. Unustasin hasardiga hoopis oma kurjad hädad, nii hästi mõjus kena küngas jõekaldal. Korjasime lilli ja lõpuks hakkasime fotografeerimagi. Mind on elus wõetud üles ainult üks kord, kui wajasin pilti passi jaoks. Nüüd tuli teine suur moment. Istusin ilusasti ühe naisterahwa (tähendab — tütarlapse) kõrwal. See oli kättemaks Luulele! Laskin ennast weel pildistada puu otsaski, nii toredaks muutus tuju.

Kui ma nüüd mõtlen tagant järgi, siis mu „suwitusmatk" polnudki nii halb. Sain paljudes asjadeski targemaks, olgu see nüüd supelranna, kihlatud mõrsja wõi Pirita linnuse suhtes. Aga pealkirja sellele loole ma ei panegi.

Kukureegu!

Nr. 112 (1164.)

Uudisleht

23. VII. 1935.

KI-KE-RI-KI ELVAST

Elvalased ei armasta vett. — Flirt raudteejaamas. — Vigased sildid. — „Villa PKV". — Elva on puhtam kui varemalt

Elva.

Tavaliselt kõigis supelrandades ja kuurortides inimesed armastavad vett ja veedavad enda ajanatukese igal võimalusel selle läheduses. Elvas, kus keegi vist pole õigustatud nurisema viimase puuduse üle, on lood aga millegi pärast hoopis teisiti. Ilusad, puhtad järvekaldad isegi kõrvetava päikese ajal otse haigutavad tühjusest (erandina võib võtta ainult pühapäevi, mil saabuvad põliste suvitajate poolt põlatud huvirongid) ja mõnikümmend suplejat seal paistavad nagu eksinud lambukestena. Vaiksetel, soojadel õhtutel aga kõikjalt oleks üle käinud nagu mingisugune taud või õudne surmavikat.

Statistika aga näitab, et Elva suvitajate pere pole põrmugi mitte vähenenud, ennem suurenenud. Miks seal aga vett ei armastata ja miks seal keegi selle läheduses isegi ei taha viibida, selle põhjuseks, nagu „ametlikult" seletatakse, olla end võõbata ja „plentsida", rongide miselt aga edevus, vedelus ja laiskus. Elva supelsaksa suurimaks ülesandeks olla end võõbata ja „plentsida", rongide läbisõidu ajal rünnata raudteejaama, seal flirtida ja end läbisõitjatele näidata. Kuna aga päeva jooksul Elvat külastab päris korralik arv raudruune, siis, loomulikult, kaduvat aeg kõik nende peale ja kosutav vesi jäävat hoopis tahaplaanile. Pealegi — on's Israeli sugu kunagi ka vett õige armastanud? Viimaseid on käesoleval suvel Elvas aga nii palju, et teistest jatkub vaid eksinud, vettarmastajateks lambukesteks.

*

Ent Elval on veel teisigi iseäralsusi ja kombeid. Elvas ei maali ükski ärimees oma poesildile ainult enda nime, vaid lihunik reklameerib seda suure seapeaga, millisel pisikesed vorstikesed suus, pudukaupmees kirjutab aknale: „Sit saab suurel māral maasikke" jne., jne. Ime, et südaalevis mõne akna peale pole veel maalitud midagi muud!

Elvas ei mängita ka tennist harilikul tennisväljal, vaid seda tehakse „kalmistul" või „Rääma-rabas". Suplemas käiakse aga nii, et daamide supelkohta poetavad end vanemad härrad, kuna meeste supelkohta jälle hiilivad korpulentsed, vanemad daamid. Eriti moes, eriti jõe kandis, on niinimetatud „ki-ke-ri-ki-supelungid", milliseid teostatakse harilikult ilma „viigileheta" ja „kikka" esimese laulu ajal.

Suurimaks Elva iseäralsuseks või omapäraks aga on kohalikkude „tuusade" omavaheline vaen. Keegi ei taha, et kellegil ka veidi paremini mõni asi läheks, ja et keegi ka kunagi millegi eest kiitust saaks. Tulgu vanajumal ise ja tehku midagi — ka siis on see vaid rämps ja üks hirmus omakasu jaht.

*

Hoopis midagi uut on väikene, valge majakene koolimaja ligiduses, Arbi järve õhtupoolsel kaldal. Tundmatud inimesed on selle rõdu välisküljele kevadel asetanud vapikujulise sildikese: „Villa P. K. V." ning siis ise kadunud, nagu maa alla. Vaid paar korda olla selles majakeses käinud mõned härrad, teinud seal endale teed ja siis jällegi oma limusiinil kihutanud teadmata kuhu.

Praegu see salapärane majakene seisab tühi ja on igast küljest lukustatud. Elvalased räägivad sosinal temast ühte kui teist, ent keegi ei tea asja tõelist põhja. Käiakse piilumas isegi akende taga, ent kõikjal igavene rahu ja vaikus. Isegi tonti pole näha, kaugeltki siis veel viirastust või vaimu.

Elvalaste uudishimu taltsutamiseks võib aga tähendada, et „Villa P. K. V." kuulub Tartu „pekavistidele", äraseletatult — Tartu „põhja käinud velledele". Õiglasemalt aga — „parimatele kodumaa velledele". Mehed ise aga on tööga niivõrd koormatud, et nad vaid harva mõne lühikese tunnikese võivad seal puhata ning rahustada enda häiritud hinge ja ihu.

*

Muide: Elva on praegu puhtam, kui kunagi varem. Isegi suured metsaalused on juba sellised, et igale poole võid end rahulikult pikali sirutada. Kadunud on tolm, kadunud on järve kaldalt õhku rikkuv mustus ja kadunud on ka vastik kakofoonia supelmaja tornist. Asemele on ilmunud eeskujulik kord ja isalikult hoolitsev käsi.

Ja rahu — seda on Elvas selline kvantum, et teda jatkuks vist kõigile meie kodumaa kuurortidele. „Päris lollakaks võid muutuda, kui sügavas õhtuvaikuses unistavate mõtetega hulgud mööda luulelikke metsi ja järvekaldaid" — väidab üks meie tuntumaid kirjanikke praeguse Elva ja tema mõõtmatu rahu kohta.

Ep.

New-Yorgis valitseva kuumuselaine puhul sattus Coney Islandi rannal uppumisohtu filminäitleja John Barrymore. Hiigelsuur laine kandis näitleja ühes kaheteistkümne teise suplejaga avamerele. Päästemeeskond suutis Barrymore'i viimasel hetkel merest välja õngitseda, kuna teised lainest merele kantud suplejad uppusid.

*

Professor Beebe kuulsus, kes teatavasti laskus 923 mtr. sügavusele merepõhja, ei anna rahu professor Welcome'ile San-Franciscos. Veel käesoleval suvel tahab ta teostada pooleteise kilomeetrilise ulatusega ekspeditsiooni meresügavustesse. Selleks otstarbeks ehitatakse praegu erilist tuukriaparaati, mis suudab taluda määratut veesurvet 1500 mtr sügavuses.

*

Petserimaal teiste valdadega võrreldes elab suhteliselt rohkem kui kahekordselt enam rahvast ja seejuures tunduvalt suurem protsent elatab end põllumajandusest. Leidub maanurkasid, kus 40—50 talu kohta on ainult 4—5 hobust. Kitsastest elamisvõimalustest hoolimata on rahva juurekasv Petserimaal kuni 10 korda suurem kui mujal Eestis.

Wastutaw toimetaja: Aleksander Peterson.
Wäljaandja: J. Loosalu.

Parimat ja moodsamat mööblit ostate ja tellite kõige soodsamalt J. Linki mööbliärist „Modern"

V. Karja 1.

Järelmaks võimaldatud.
Ari võtab enda peale kohapeal mööbli parandust, värskendust ja puhastust. Nõuanded ja joonistused asjatundja poolt korterite sisustamiseks mööbliga. Kalkulatsioon. Täitmine kiire. Töö eest vastutus.

ELEKTRILOKID. Välismaa vedelik. Jämedad rullid. 10 snt. lokk. **PÜSIVAD VESILAINED 50 snt.**
Daamide salong „RAMONA",
Niguliste 8. Tel. 464-28.

TAPEETE
soovitab odavasti suures valikus
Richard Veiss
Tallinnas
S. TARTU 53

Creme Mouson

on selletõttu üle maailma kuulus, et ta püsib kindlalt võistlematu väärtuses. Teda võib tarvitada ka hea puudri alusena. Teeb pehme, mati, õrna naha. —

Tuubide hind: 35, 65, 100 senti

Valmistatud originaal toorainest J. G. Mouson Company, Frankfurt a. M., valmistab Dr. Georgini laborat. Tallinnas.

Esitab: Alex. Schulze, Imanta 15, Tallinn.

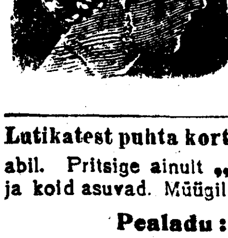

DAAMID!
Elektri aurulokid
kuulsa prantsuse aparaadiga „Perfect".
Aurulokid
„Grieser" aparaadiga. Elegantsed vesilained, maniküür jne.
Salong FREDERICK,
Vene 1—10. Tel. 436-45.

Lutikatest puhta korteri saavutate ainult „LUTIMORTI" abil. Pritsige ainult **„Lutimorti"** kohtadesse, kus lutikad ja koid asuvad. Müügil apteekides ja rohukauplustes. Hind 35 s

Pealadu: K.-m. JOHAN PEEP.
Tartus, Promenadi tän. 2, telef. 11-86.
Valm. Tapa apteegi laborat.

10 sendi eest
pakub Teile rikkalikku lugemismaterjali **„JUTULEHT".**

Mitmesugust

Naishing!

Kindlas teenistuses olew 30-aastane noormees tahaks meeleldi leida kaasaegset waranduse kindlustatud wabade neidude ehk leskedega, peatselt abiellumiseks, et ühiselt mugawat kodu luua. Tõsised kirjad enesekirjeldusega kuni 25. juulini slt. „Sina oled minu õnn".

Korralik, karske noormees

abielluks

jõukama preili ehk prouaga. Kirjad slt. „Waikne kodu 25".

Kindlas ametis teeniwad noormehed soowiwad

tutwust

wastaspooltega — kes wõiwad igawuse peletuseks meile külla tulla. Elame looduslikult ilusal kohal. — Eks külastage. Wanus kuni 23-a. Foto soowitaw. Kirjad kuni 4. aug. Püssi p.-ag. E. Wälk.

Mees otsib sümpaatset

naissõpra

kes on waba ja iseseisew. Lühem kasw. Kirjad saata slt. „üksindus".

50-a. leskmees, mitte joodik, keskm. talu omanik, soowib

tutwust

abielu mõttes korraliku 35—50-a. naisega, keda huwitab maa elu. Kuulutust wõtta tõsiselt. Elulookirj. soowitaw. Kirjad slt. „Suur rohuaed".

Neiud

Kui teid huwitab tutwus ja jõekaldal wiibimine, siis kirjutage minule kui poisslapsele. Kirj. Lohu p.-ag. pk. 16. „Feelix".

Tutvuks

korraliku naishingega maalt ehk linnast, võib olla vaene. Kirj. slt. „18—25".

Korteriotsimised

Wäike perekond otsib päikesepoolset

korterit

1—2 tuba ja köök. Teat. ühes hinnaga slt. „2. ehk 3. linnajagu".

Lasteta abielupaar otsib päikesepoolset

korterit

Teat. ühes hinnaga slt. „Tuba + köök".

Tööotsimised

Tööndurid, äriomanikud! Palun wõimaldage karskele energilisele 19-a. noormehele mingisugust

tööd

wõi õpilaskoht enda ärisse wõi lattu! Olen igasuguse töö eest tänulik! Soowitaw Rakwere ehk selle ümbruskonda. Aadress: Rakwere 1. p.-ag. „Südamlik palwe".

Keskmistes aastates emand ja mamsel soowiwad hingelist

tutvust

isandatega, wan. 35—45 a. Kirjad kuni 1-se aug. Rakwere, Lai tän. kiosk. „Emand", „Mamsel".

Naishing aastais 18—28!

Kui oled korralik ja omad kaunima aarde — awameelse ja heasüdamliku iseloomu — ja oled flirdi põlgaja, siis sulesta julgelt korralikule, heasüdamlikule noormehele, kes soowib sinuga tutwuda parimas mõttes. Warand. ja ilu pole tähtis. Kirjad: slt. „Ehk leidub".

NÄOVESI

on habemeajamisel niisama tarwiline kui korralik seebiwaht (Feiwal'i wahukreem!) Pärast raseerimist niisutada Feiwal'i meeldiwalt lõhnastatud näoweega, mis kõrwaldab naha kipituse ja punetuse ning mõjub desinfitseeriwalt.

Valm. FEIWAL, Tallinn.

Kaks meeshinge — riigiteen. ja linnateenija, aastaid üle 30, soowiwad tõsist

tutvust

ehk kindlas teenistuses olewate naishingedega abielu mõttes. Kirj. slt. „Ant. 33", „Lnt. 32".

MALMIST HAUA RISTE

ajakohase nägusa välimusega, valmist. alates kr. 2.75 tükk

AIVAZ

Tallinn, Soo t. 27.
Soovikorral valatud pealkirjad. **Malmist pingijalad**

Noormees

soovib tutvust

neidudega maalt ja linnast. Kirjad slt. „Wally".

24-a. noormees kaitsewäest soowib

laenata 10.000

Wõin ka abielluda üks kõik kellega, walikut ei ole. Nõustun igasuguste tingimustega, kuigi olen intelligent ja sümpaatse wälimusega. Soowijaid palun teatada Tartu Uudislehe abitalitus. Suurturg 11. Märgusõna: „Saatus 1914 a." isikutunnistus nr. 49 ettenäitajale.

Kuulutamise sedel

„Uudislehte" loetakse väga palju, sellepärast on „Uudislehes" kuulutamine suure mõjuga.

Lugejad võivad käesolevate sedelitega „Uudislehes" kuulutada tasuta.

Koguge neid sedeleid. Iga sedel arvatakse 5 sendi vääriliseks.

„Uudislehes" võib tasuta avaldada igasuguseid kuulutusi talitusele esitatud sedelite väärtuse suuruses.

Eestimaa Trükikoja A.-S. (end. J. H. Gressel) trükk, Tallinnas, Rataskaewu 10.

Marutaud Virumaal

Möödunud laupäewal kirjutas Wiru-Järwa prefekt alla otsusele, millega kuulutati marutaudi kahtlaseks osa Wirumaad. Nii kuuluwad marutaudi kahtlasse piirkonda kuni 18. oktoobrini k. a. Rakwere linn, Kunda alew, Sõmeru, Haljala, Warangu, Rakwere, Kunda-Mälla, Rägawere, Keiti, Porkuni, Wihula, Sakfi ja Undla wallad terwes ulatuses ning Wohnja, Aaspere, Kalwi ja Pada wallad 25 km kaugusel Sõmeru wallast Arkna külast, kus tuli ette marutaudi juhtumeid. Nimetatud waldades on kõik koeraomanikud kohustatud oma koerad kinni hoidma, kes seda ei tee, selle koer hukatakse.

Wenelased ostawad Järwamaalt loomi

Järwa-Jaanis ostsid wenelased möödunud nädalal 28 karilooma Nõukogude Wenemaale saatmiseks. Loomade eest maksti 140—200 krooni tükist. Paremateft loomadest nõuawad loomakaswatajad kõrget hinda, mida wenelased ei taha maksta. Seepärast kwaliteetkarja üldse wälja ei tooda.

Põllutöökoda hoolitseb aianduse eest

Aianduse küsimuste lahendamine tõsteti päewakorrale põllutöökoja poolt. Koda tahab andmete kogumiseks luua endale ülemaalist usaldusmeeste wõrku, kes igal aastal koguwad andmeid oma aia kohta, samuti ka aianduse üldise olukorra kohta ning need põllutöökojale saadawad.

Aedade korrastamiseks ellukutsutawate kontrollringide kõrwal tahetakse selgust muretseda ka õunte sordi küsimusse. Meil takistab õunte turustamist sortide mitmekesidus, sest wälisturg nõuab ühtlast kaupa suuremas koguses. Samuti on meil lewinenud õunasordid wälismaal wähenõutawad. Nii ei taheta wälismaal antonowkat, niisparast meil kawatsetakse selle õunasordi lewikut pidurdada.

Teine enamlewinud õunasort — liiwi sibulaõun, on aga wäga hea turuõun. See õunasort esineb aga meil wäga ebaühtlasena suuruselt ja maitselt. Sellepärast tahetakse selgitada esmajärjekorras, kas see üheks sordiks peetud õuna ebaühtlus oleneb waid kaswutingimustest, wõi on siin tegemist sordi teisenditega. Samuti tuleb selgitada ka teiste sortide suhtes, millised neist on meil saagirikkamad.

Wõihind paranes

Eile noteeriti 1. sordi eksportwõi hinnaks kr. 1,09 kilogrammist, eelmise nädala kr. 1,07 wastu. Wõi hinna tõus on tingitud turustamise wõimaluste suurenemisest Saksas, kus hinnad paremad, kui teistel turgudel. 4000 tünni suuruse lisakontingendi saamisega juulikuu kohta tõusis Saksa turu osatähtsus meie wõi wäljaweos tunduwalt. Suurenenud mahutuswõimaluste tõttu nädalatoodang läheb nõudmiste katteks täies ulatuses.

Inglismaal paranes meie wõi hind 2 sh. wõrra kwintalilt. Saksas nõrgenes 4,4 penni wõrra kilolt.

Maapangast odawaid laene

Senised laenud jääwad kuni tasumiseni 2-protsendilisteks. — Senised pantkirjad konwerditakse

Möödunud nädalal wabariigi walitsus otsustas põllumajanduslike laenude korraldamise küsimuse, mis põllumeestele wäga tähtis. Nüüd on kindel, et senised põllumeeste laenud Maapangas jääwad kuni laenude tasumiseni 2-protsendilisteks. 1932. a. oli laenuintressi alandamine läbiwiidud ajutiselt ja tähtajad lõppesid osaliselt 1. juunil ja osalt pidid lõppema 1. okt. tänawu.

Pantkirjade intresside ja laenude intressidе wahe wähendamiseks konwerditakse Maapanga senised pantkirjad kõik 4,5-protsendilisteks. Konwertimine wiiakse läbi 1. detsembriks tänawu. Wanade pantkirjade omanikud hakkawad sellest päewast alates saama 4,5 protsenti intressi. Uute laenude wäljaandmiseks laseb Maapank liikwele uued pantkirjad 4,5 protsendiga. Uued pantkirjad laseb Maapank liikwele kahes seerias. 1. seeria Maapank liikwele kahes seerias. 8. seeria pantkirjad tulewad lühiajalised ja on mõeldud wabaturu jaoks. Laenud aga, mis antakse selle seeria pantkirjadega põllumeestele, on pikaajalised. 9. seeria pantkirjad tulewad pikaajalised, mille tõttu põllumehed wõiwad laenu saada 4,5 protsendiga, sinna juurde lisatud 0,5 protsenti panga asjaajamise kulu ja kustutus, wastawalt laenu kestwusele.

Maapank kawatseb asunduskapitali abiga weel odawamat laenu wõimaldada, mida tehakse sel teel, et Maapank laseb wälja 2-protsendilised wõlakirjad ja asunduskapital ostab nad. Saadud rahaga wõib Maapank hakata laenu andma 2-protsendiga. Neid laene kawatsetakse anda ehituste püstitamiseks, maa ostmiseks ja pärandusosade wäljamaksmiseks.

Tellige „Uudisleht"!

Wäljawaated lõikuseks keskmised

Rukist ja nisu saame wähem kui möödunud aastal

Riigi statistika keskbüroo kokkuwõtetest selgub, et wiljade seisukord kuu jooksul on märksa paranenud.

Rukki seisukord on paranenud selle aja jooksul 7 punkti wõrra üle riigi. Keskmise hinnangu järele ulatuwad praegu rukkisaagi lootused 94 protsendile wiimase 10 aasta keskmisest, s. o. ei anna wälja päris keskmist saaki. Alla keskmise on rukki seisukord kõigis Põhja-Eesti maakondades ja Lõuna-Eestis Pärnu- ja Wiljandimaal. Hea on rukki seisukord Walga-, Wõru- ja Petserimaal.

Talinisu seisukord on weel weidi halwem rukki seisukorrast. Arwesse wõttes 10 wiimase aasta keskmist hinnatakse tänawu talinisu loodetawat saaki 87 protsendile, s. o. 13 protsj. alla keskmise. Wõrreldes eelmise aasta saagiga wõib tänawu talinisu kogusaak kujuneda kaalult wähemaks 36 protsenti.

Suwewiljasaagiks on lootused paremad. Suwewiljade seisukord Lõuna-Eestis on parem kui Põhja-Eestis.

Odra, kaera ja segawilja seisukord on keskmine, kuid siiski nõrgem läinud aasta saagist. Nende suwewilja liikide kogusaak kujuneb nähtawasti wähemaks eelmise aasta saagist.

Kartuli seisukorda hinnatakse 9 protsenti alla keskmise, kuid hinnangu tegemine kartuli kohta on alles warajane, kartul on alles kaswuhoos. Möödunud aastal samal ajal oli kartuli seisukord näiteks nõrgem praegusest.

Hea on aga tänawu lina seisukord. Seda hinnatakse 116 protsendile, s. o. 16 prots. üle 10 wiimase aasta keskmise. Wiimastel aastatel 15. juuliks pole lina seisukord kunagi olnud nii hea, kui tänawu.

Lõppes 100-aastane sõda

Ameerika-ühendriikide walitsuse ja Florida osariigis elutsewate indiaanlaste wahel sõlmiti ja kirjutati neil päewil alla rahulepingule, millega lõppes sõjaline seisukord, mis kestnud 100 aastat. Selle dokumendi allakirjutamisega lõpeb Ameerika romantilise minewiku wiimane episood.

Floriida indiaanlased ei olnud ametlikult seni weel ärawõidetud. Alul nad warjasid endid Floriida peaaegu läbitungimatuis soodes, hiljem aga jäeti nad rahule.

Floriida indiaanlaste suguharu loeti omal ajal kõige kardetawamaks. Sewilla arhiiwides on säilinud dokumendid, millistes üksikasjaliselt kirjeldatakse sõjaka suguharu suhteid hispaania maadewallutajatega. Indiaanlased tapsid wangid, tungisid hispaanlaste laewade ja asunduste kallale.

Kuid sellest hoolimata õnnestus hispaania kuberneril sõlmida punanahkadega rahu, mille tagajärjel pool Floriidast läks Hispaania waldusse, ja 16. aastasajal maeti „sõjakirwes" maa sisse.

Aga kui Floriida läks Ameerika ühendriikide kätte, siis indiaanlased ei tunnustanud uut wõimu. Läbirääkimiste järele, mis punanahkade ja walitsuse wahel kestsid aastakümneid, kaewati 1835. a. maa seest wälja „sõjakirwes" ja Põhja-Ameerika ühendriikidele kuulutati sõda. Washingtonis kutsus see esile lõbusa naerupurske. Kuid Floriida indiaanlased loobusid ameeriklastega igasugusest läbikäimisest, suhtudes neile „kui sõdiwale poolele ja sõdiwa poole kodanikele".

Sarnane sõjaseisukord kestis sada aastat. Praegune president Roosevelt hakkas indiaanlaste suhtes ajama wäga leplikku ja sõbralikku politikat, astudes läbirääkimistesse Floriida punanahkadega. Neid meelitati saatkonda saatma Washingtoni. Washingtonis wõeti saatkond wastu suurte auawaldustega. Astus kokku „rahukonwerents", kus ameerika walitsust esindasid kaks ministrit.

Rahukonwerents lõppes rahulepingu allakirjutamisega, mille järele punanahkade delegatsioon sõitis tagasi Floriidasse, kus kogu suguharu rõõmuhõisetel „sõjakirwes" uuesti — ja seekord igaweseks — maa sisse maeti.

Ameerika walitsus andis Floriida indiaanlastele uued wiljarikkad asundusmaa-alad ja wõimaldas neile, nagu teistelegi indiaanisuguharudele, kasuliku ja pikaajalise krediidi majanduselu edukale järjele seadmiseks.

Politsei 7 käsku rahvale

Politseiinspektor A. Liit on koostanud seitse käsku kodanikele, mille täitmine hõlbustab kurjategijate jälitamist ja kuritegude vältimist. Need käsud on järgmised: 1. Teata kuriteost viibimata politseile! Hoia kuriteopaik politsei tulekuni puutumata! 3. Teata viibimata politseile igast oma tähelepanekust, mis on või näib ühenduses olevat mõnesuguse kuriteoga! 4. Pea aru, kus ja kuidas hoida oma vara, ja hoolitse, et hoiupaigad oleksid hästi kindlustatud! 5. Hoia silmad ja kõrvad alati valvel, eriti rahvahulgas ja reisil! 6. Ära osta põrsast kotis ja pea meeles, et kõik pole kuld, mis hiilgab! 7. Soovita eelmisi nõuandeid ka oma kodukondseile, sõpradele ja tuttavaile!

Tänavu üles haritud 7500 ha uudismaad

Uudismaade harimist teostawad 67 traktorijaama

Neljapäewal wabariigi walitsuse koosolekul andis põllutööminister N. Talts walitsusele selgitawa ülewaate uudismaade üleshari mise tulemustest ja traktorijaamade tööbest.

Praegu töötawad meil uudismaade harimisega 67 traktorijaama, nendest 4 riiklikku traktorijaama: Kahras, Särewere, Waeküla riigimõisas ja Tooma sookatsejaamas ning peale selle weel 22 eratraktorijaama, mis töötawad aga riigi riistadega. 41 eratraktorijaama töötawad oma riistadega ja hariwad uudismaid ministeeriumiga sõlmitud lepingu alusel.

Eratraktorijaamad, mis töötawad riigi riistadega, on sõlminud lepinguid kokku 1123 ha uudismaa üleshariimiseks, oma riistadega töötawad eratraktorijaamad kokku 1346 ha üleshariimiseks. Kogusummas on lepinguid sõlmitud 2469 ha üleshariimiseks. Kõik traktorijaamad on töösse asunud ja tänawu kuni senini üles haritud uudismaad wõib julgesti hinnata umbes 7500 ha-le.

Tallinna turg

Lihahinnad. Sead terwelt 40—45 s. kilo, wäikemüügil 45—75 s. kg. sea pead-jalad 20—25 s. kg. suitsusink 80—120 s. kg. ploomirasw 50—60 s. kg. sulatatud rasw 45—90 s. kilo. loomaliha weerandi wiisi 30—45 s. kg. loomaliha kilowiisi 40—75 s., wasikad terwet 30—50 s. kg. wasikaliha kilowiisi 30—60 s., lambad terwelt 50—60 s. kg. lambaliha kilowiisi 60—65 s. soolatud sealiha 50—55 s. kg.

Piimasaadused. Taluwõi 110—120 s. kilo, lauawõi 130—135 s. kg. hapukoor 80 kuni 100 s. kg. kohupiim 25—30 s. kg. juust sordi järele 50—150 s. kg.

Kalad. Wärsked räimed 18—20 s. kg. latikad 25—50 s. kg. kammeljad 20—35 s. kg. lõhed 130—200 s. kg. kohad 110—150 s. kg. angerjad 100—250 s. kg. ahwenad 25—35 s. kilo, haugid 50—70 s. kg.

Suitsetatud kalad. Angerjad 200—250 s. kg. lõhed 500—650 s. kg. ahwenad 80—90 s. kg. wimmad 90—100 s. kg. haugid 80—85 s. kg. siiad 200—250 s. kg. lestad 100 s. kilo, räimed 5—8 s. kümme.

Aed- ja juurwili. Tomatid 120—140 s. kilo. salat 20—35 s. kg. spinat 30—40 s. kg. lillekapsad 5—35 s. pea. wärsked kapsad 18—20 s. kg. wärsked kartulid 8—12 s. l. 20-l mõõt 150—200 s., kaalid 8—10 s. tükk, kurgid 6—15 s. tükk, rediised 5—7 s. kimp, porgandid 5—6 s. kimp.

Marjad ja puuwili. Aiamaasikad 20 kuni 45 s. l. metsamaasikad 30 s. l. murakad 18—20 s. l. tikerberid 10—15 s. l. mustikad 15—20 s. l. waarikad 35—45 s. l. mustad sõstrad 30—35 s. l. punased sõstrad 20—25 s. liiter. murelid 70—80 s. l. kirsid 70—80 s. liiter. jõhwikad 35—40 s. liiter.

Sidrunid 8—12 s. tükk, apelsinid 15—40 s. tükk.

Tapetud kanad 70—150 s. tükk, kanapojad 25—80 s. tükk.

Wähjad 8—15 s. tükk.

Munapaar 6—8 s. tükk.

Telegramm Wärskast

Kuidas elatakse ja mis tehakse.

„Uudisleht" on wäärikalt pidanud silmas kodumaa suuremaid kuurorte. Lubatagu nuumi wähemailegi. Kõne on Wärskast. Mitte laagrist, sellest on juba pajatatud. Wärska alewik-külast ja tema waiksest patielust. Asukoht — Peipsi pikim sopp, Järwesuu wald. Koosseis — kirik, apteek, wallamaja, postkontor, politseikomissariaat, seitse kauplust, sadam, „plaash" ja Petserimaa noorkotkaste laager. Lisaks wene küla stiilis ligi 50 ehitust. Tegelaskond — pooled haritlased, pooled külarahwas pluss „patirahwas". Ümbrus — Peipsi kitsas järwesopp, idüllilised kaldamaastikud, metsad, põllud, lokkawad luhad ja keskmist wiisi liiwa. Tendents — kaswaw ja arenew. Suwirahwast on eriti Petserist, Wõrust ja kindlasti ka kaugemalt. Elu keeb peamiselt laagri hooajal. Praegusel hetkel kaks laagrit: Suur ja Wäike. Wäike on „wähemale hulgale wähematele meestele" telkides.

Argielu algas kell wiis hommikul, lõpp kell 12 öösel. Kulminatsioon liiklemises kell 8 õhtul, mil saabub sadamasse laew Tartust, lastides kaupu ja reisijaid. See aeg on eriti noorrahwale promeneerimiseks. Kaks korda nädalas „lootsib" sisse wana tubli rataslaew „Kungla". See on kohalises keeles: „Lõbulaew". Wist sellepärast, et pardal äritseb tubli „kasiino". Laupäewal, kui lõbulaew kohinal sissesõidab, on sadamas nagu laat. Siis algab „kasiino" tööd, mis kestab kuni hommikuse ärasõiduni.

Silmapaistew idüll: hämarikus kostab külla läbi wagusa õhu „Suurlaagrist" ratsarüg. ork. wõimas kontsert. „Wäikelaagris" on tulelõke. Kuupaistel helendab järw tuhandes säras. Eemalt küladest kuuldub setu-rahwa ühetooniline leelutamine.

Üsna sageli peab ümberkaudne külarahwas alewikus wähemat gulänjet. Wahel on pulmad, wahel wana peetripäew, paulipäew, wõi peeter-paulipäew, ning wahel surnuaiapüha. Siis on Pinsa poes suurim läbimüük. Kuid Wärskas on õnnelikul kombel „pussid roostes" ja topka wiib mehed — magama. Peksuohtu siin igatahes pole.

Suwitajaid käib ja läheb laialt. On pühapäewasõitjaid ja jääjaidki. Tawalisel pühapäewal ajab kokku kuni wiis autotäit, kõnelemata muist sõiduwahendeist.

Põliseist wärskalasist wõib nimetada hr. N. Lainstet, kes äsja loowutas koolióetaja kutse waimulikule. Tema külalislahke maja asub alewi südames. Edasi — hr. Dobroshewsky. Tema majapidamist juhib energiline prl. Ükfik — hiidlane. Korrawärki juhib polkom. Wäli, alati naeratlew nagu ta elukaaslanegi, kes tegew kohalisis seltsides.

Kaubandusalal domineeriwad sümpaatsed wennad Pins'ad. Ühispangas askeldab hr. Sillaste, abistatuna köstripreilist, kelle meeldiwat lauluhäält naabruses sageli õhtuti kuulda. Wallamajas tegeleb sekretär Herne, hrade Roosi, Ojawere ja prl. Horni kaasalöömisel. Sageli liigub alewikus ka sekretär Kalju-Kuljest, kes kohapeal kinniswarade omanik. Õhtupoolikuil nähakse loomaarst Tshernaserskyʼt mustawerelise proua abil sõidutamas oma wäikest Tanjat rohelisse. Tublid konstaablid Sibul ja Koit aiawad asju, mapp kaenlas. Õhtupoolikul liigub järweümbruses „suur noorkotkas" Wardja, korraldades serenaade — läbi-läbi agar ja huumorikas mees.

Ei tohi unustada ka „plaashi" ja paadisadamat, mida kaunistab eluróõmus prl. Hilja Sibul, apteeker Mikheinʼa tütreskond oma suwitajas-külalistega, Tartumaa ringist loomaarst Kütt abikaasaga, noorsand Mikhein Wõrust ja tubli hulk wõõraid suwiwõõraid. Oodatakse aina uusi nägusid.

Weel üks märkus: meelsus siin wenewerres alewikus on täiesti eestiline. Näete — waldaw hulk nimesid on eestiliselt moodsad.

Suwitaja.